BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

ÂM NHẠC 9

DẠY TỐT - HỌC TỐT

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HOÀNG LONG (Tổng Chủ biên kiêm Chủ biên)
BÙI MINH HOA – VŨ MAI LAN – TRẦN BẢO LÂN
ĐẶNG KHÁNH NHẬT – NGUYỄN THỊ THANH VÂN

ÂM NHẠC 9

(Tái bản lần thứ hai)

sach-giao-khoa.com

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Hướng dẫn sử dụng sách

Sách thiết kế gồm 8 chủ đề, bám sát 6 mạch nội dung được quy định trong chương trình gồm: *Hát, Nghe nhạc, Đọc nhạc, Nhạc cụ, Lí thuyết âm nhạc, Thường thức âm nhạc.* Các biểu tượng được thiết kế theo mạch nội dung và hoạt động giúp các em dễ nhận biết khi học tập.

Dưới đây là các biểu tượng được sử dụng trong sách:

Hát

Nghe nhạc

Đọc nhạc

Nhạc cụ

Lí thuyết âm nhạc

Thường thức âm nhạc

Hoạt động khởi động

Hình thành kiến thức

Luyện tập

Vận dụng

Câu hỏi và yêu cầu

Vận dụng – Sáng tạo

sach-giao-khoa.com

Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng các em học sinh lớp sau!

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh thân mến!

Sách giáo khoa *Âm nhạc 9* tiếp tục mang đến cho các em những bài học âm nhạc hấp dẫn, thú vị thông qua sự kết nối và tích hợp của các mạch nội dung: *Hát, Nghe nhạc, Đọc nhạc, Nhạc cụ, Lí thuyết âm nhạc, Thường thức âm nhạc.*

Sách được biên soạn gồm 8 chủ đề. Nội dung bài học được triển khai thông qua các hoạt động, chú trọng hoạt động thực hành, tăng cường sự hợp tác cá nhân, nhóm và kết hợp với tiện ích của hệ thống học liệu điện tử. Những nhịp điệu vui tươi, sôi nổi, nhịp nhàng của các bài hát, bài học nhạc cụ, bài đọc nhạc, những làn điệu dân ca,... sẽ giúp các em thêm yêu cuộc sống tươi đẹp và tràn đầy tình thân ái.

Các em sẽ có nhiều cơ hội trải nghiệm, khám phá, luyện tập, biểu diễn, vận dụng – sáng tạo từ những kiến thức, kĩ năng âm nhạc đã có và sẽ được học ở sách giáo khoa *Âm nhạc 9* để tự tin thể hiện năng lực âm nhạc của mình.

Chúc các em học môn *Âm nhạc 9* thật vui và hiệu quả!

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
Hướng dẫn sử dụng sách	2
Lời nói đầu	3
CHỦ ĐỀ 1: NỐI VÒNG TAY LỚN	**5**
Bài 1	6
• Hát: Bài hát *Nối vòng tay lớn*	6
• Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 1*	8
Bài 2	9
• Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về quãng, cách xác định và gọi tên quãng	9
• Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Huy Du và bài hát *Đường chúng ta đi*	10
Vận dụng – Sáng tạo	12
CHỦ ĐỀ 2: KHÁT VỌNG TUỔI TRẺ	**13**
Bài 3	14
• Hát: Bài hát *Bảy sắc cầu vồng*	14
• Nghe nhạc: Bài hát *Thời thanh niên sôi nổi*	16
Bài 4	17
• Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím	17
• Thường thức âm nhạc: Kèn oboe và kèn cor	18
Vận dụng – Sáng tạo	20
CHỦ ĐỀ 3: KỈ NIỆM DƯỚI MÁI TRƯỜNG	**21**
Bài 5	22
• Hát: Bài hát *Tháng năm học trò*	22
• Thường thức âm nhạc: Một số thể loại nhạc đàn	24
Bài 6	26
• Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về dịch giọng	26
• Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 2*	27
Vận dụng – Sáng tạo	28
CHỦ ĐỀ 4: GIAI ĐIỆU QUÊ HƯƠNG	**29**
Bài 7	30
• Hát: Bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Nam Bộ)	30
• Nghe nhạc: Bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Trung Bộ)	32
Bài 8	33
• Thường thức âm nhạc: Nhã nhạc Cung đình Huế	33
• Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím	35
Vận dụng – Sáng tạo	36

Nội dung	Trang
CHỦ ĐỀ 5: TRÁI ĐẤT XANH	**37**
Bài 9	38
• Hát: Bài hát *Ngôi nhà của chúng ta*	38
• Nghe nhạc: Tác phẩm *Mùa xuân*	39
Bài 10	40
• Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về hợp âm	40
• Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 3*	41
Vận dụng – Sáng tạo	42
CHỦ ĐỀ 6: TIẾNG HÁT HOÀ BÌNH	**43**
Bài 11	44
• Hát: Bài hát *Nụ cười*	44
• Nghe nhạc: Bài hát *Chúng em cần hoà bình*	46
Bài 12	47
• Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím	47
• Thường thức âm nhạc: Đàn đá và đàn đáy	48
Vận dụng – Sáng tạo	50
CHỦ ĐỀ 7: ÂM NHẠC NƯỚC NGOÀI	**51**
Bài 13	52
• Hát: Bài hát *Donna Donna*	52
• Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Franz Peter Schubert và khúc nhạc *Serenade*	54
Bài 14	56
• Lí thuyết âm nhạc: Một số hợp âm của giọng Đô trưởng và giọng La thứ	56
• Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 4*	57
Vận dụng – Sáng tạo	58
CHỦ ĐỀ 8: MỘT THỜI ĐỂ NHỚ	**59**
Bài 15	60
• Hát: Bài hát *Một thời để nhớ*	60
• Nghe nhạc: Bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng*	62
Bài 16	63
• Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím	63
Vận dụng – Sáng tạo	66
Giải thích một số thuật ngữ và khái niệm âm nhạc	67

sách-giáo-khoa.com

CHỦ ĐỀ 1

NỐI VÒNG TAY LỚN

Bài 1
- Hát: Bài hát *Nối vòng tay lớn*
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 1*

Bài 2
- Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về quãng, cách xác định và gọi tên quãng
- Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Huy Du và bài hát *Đường chúng ta đi*

BÀI 1

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Nối vòng tay lớn*; biết biểu diễn bài hát với các hình thức khác nhau.
- Đọc nhạc: Đọc đúng cao độ gam Đô trưởng; đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 1*.

HÁT

Nối vòng tay lớn

Vừa phải

Nhạc và lời: Trịnh Công Sơn

Rừng núi dang tay nối lại biển xa. Ta đi vòng tay lớn mãi để nối sơn hà. Mặt đất bao la anh em ta về gặp nhau mừng như bão cát quay cuồng trời rộng, bàn tay ta nắm nối tròn một vòng Việt Nam. Cờ nối gió đêm vui nối ngày, dòng máu nối con tim đồng loại, dựng tình người trong ngày mới. Thành phố...

(Từ) Bắc vô Nam nối liền nắm tay. Ta đi từ đồng hoang vu vượt hết núi đồi. Vượt thác cheo leo tay ta vượt đèo, từ quê nghèo lên phố lớn nắm tay nối liền, biển xanh sông gấm nối liền một vòng tử sinh. Hết nối thôn xa vời vợi. Người chết nối linh thiêng vào đời, và nụ... ...cười nối trên môi. Từ...

Sách giáo khoa

Bài hát *Nối vòng tay lớn* thể hiện tình cảm của người dân Việt Nam yêu nước và mong muốn cùng nhau đoàn kết xây dựng cuộc sống yên vui, hoà bình, vì một đất nước Việt Nam thống nhất.

Bài hát có hình thức 3 đoạn:

Đoạn 1: *Rừng núi dang tay ... một vòng Việt Nam.*

Đoạn 2: *Cờ nối gió ... nụ cười nối trên môi.*

Đoạn 3: Nhắc lại giai điệu đoạn 1: *Từ Bắc vô Nam ... một vòng tử sinh.*

Thể hiện hoặc nghe một bài hát của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Hoà giọng: *Rừng núi dang tay ... một vòng Việt Nam.*

Lĩnh xướng: *Cờ nối gió ... nụ cười nối trên môi.*

Hoà giọng: *Từ Bắc vô Nam ... một vòng tử sinh.*

Hát kết hợp vận động phụ hoạ và vận động cơ thể

Đoạn 1, Đoạn 3 – Vận động phụ hoạ theo nhịp điệu

Rừng núi dang tay ... một vòng Việt Nam.

Từ Bắc vô Nam ... một vòng tử sinh.

Đoạn 2 – Vận động cơ thể theo âm hình tiết tấu

Cờ nối gió ... nụ cười nối trên môi.

Nêu cảm nhận của em sau khi học bài hát *Nối vòng tay lớn.*

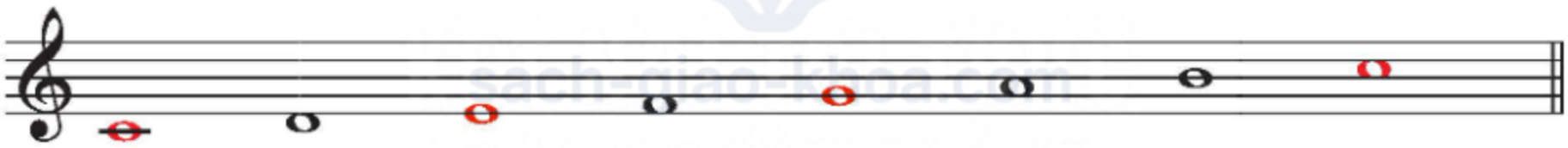
ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 1

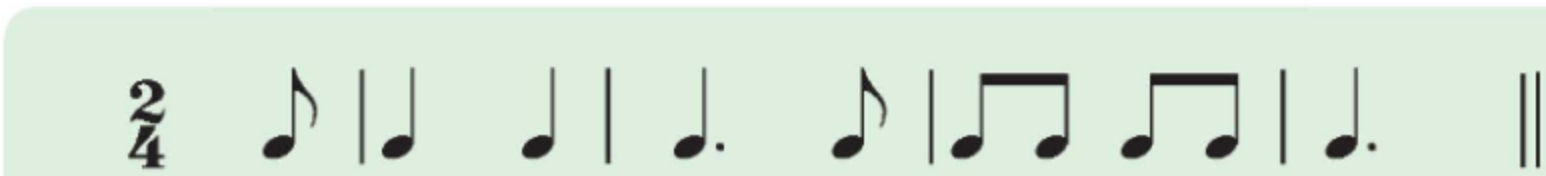

1. Đọc gam Đô trưởng và trục của gam

2. Thực hiện tiết tấu

3. Đọc *Bài đọc nhạc số 1*

Đọc nhạc kết hợp với các hoạt động

1. Đọc nhạc kết hợp gõ đệm theo phách
2. Đọc nhạc kết hợp đánh nhịp $\frac{2}{4}$

sách-giáo-khoa.com

BÀI 2

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Lí thuyết âm nhạc: Nêu được khái niệm về quãng; biết cách xác định và gọi tên quãng theo độ lớn số lượng; so sánh được độ lớn số lượng của các quãng.
- Thường thức âm nhạc: Nêu được đôi nét về cuộc đời và thành tựu âm nhạc của nhạc sĩ Huy Du; cảm nhận được tính chất âm nhạc, nội dung của bài hát *Đường chúng ta đi*.

LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

Sơ lược về quãng, cách xác định và gọi tên quãng

Nghe, phân biệt âm thanh cao – thấp

1. Khái niệm

Quãng là khoảng cách về cao độ giữa 2 âm thanh. Hai âm thanh vang lên lần lượt tạo thành quãng giai điệu; vang lên cùng một lúc tạo thành quãng hoà thanh; âm dưới của quãng gọi là âm gốc, âm trên là âm ngọn.

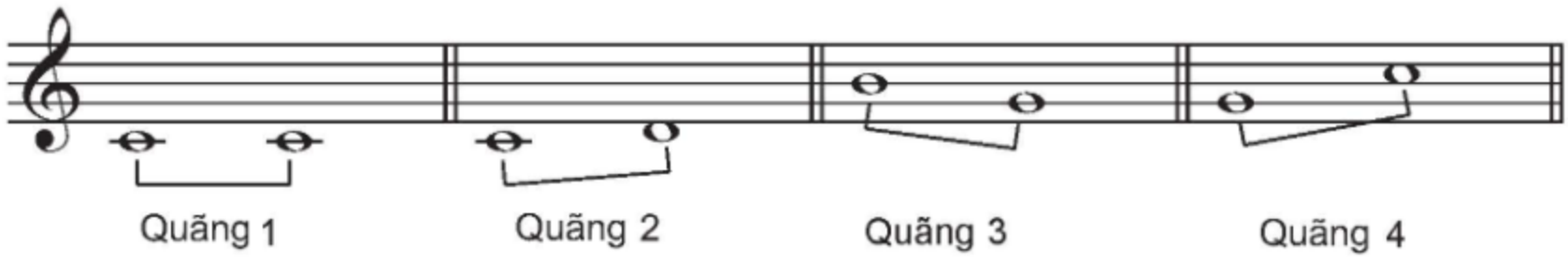

Quãng giai điệu đi lên và quãng hoà thanh đọc từ dưới lên; quãng giai điệu đi xuống đọc từ trên xuống.

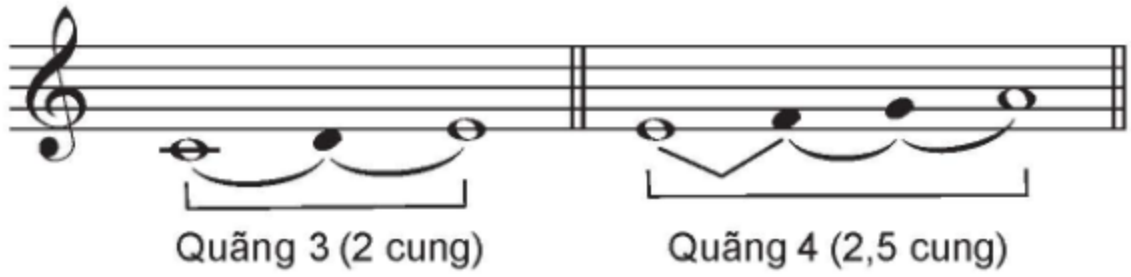
2. Cách xác định và gọi tên quãng

Quãng được xác định bởi độ lớn số lượng và độ lớn chất lượng:

- Độ lớn số lượng thể hiện bằng số lượng các bậc âm có trong quãng.

- Độ lớn chất lượng thể hiện bằng số lượng cung và nửa cung có trong quãng.

Quãng được gọi tên theo độ lớn số lượng và độ lớn chất lượng; tuỳ theo số lượng cung, nửa cung chứa trong quãng mà xác định tên gọi và tính chất các quãng là trưởng, thứ, đúng, tăng, giảm.

Ví dụ:

Quãng 3 trưởng Quãng 3 thứ

Đô – Mi: quãng 3 trưởng, có độ lớn số lượng là 3 (gồm 3 bậc âm), độ lớn chất lượng là 2 cung.

Mi – Son: quãng 3 thứ, có độ lớn số lượng là 3 (gồm 3 bậc âm), độ lớn chất lượng là 1,5 cung.

Xác định độ lớn số lượng và độ lớn chất lượng các quãng sau

Tìm quãng 3, quãng 5 trong các quãng hoà âm dưới đây, so sánh độ lớn số lượng của các quãng.

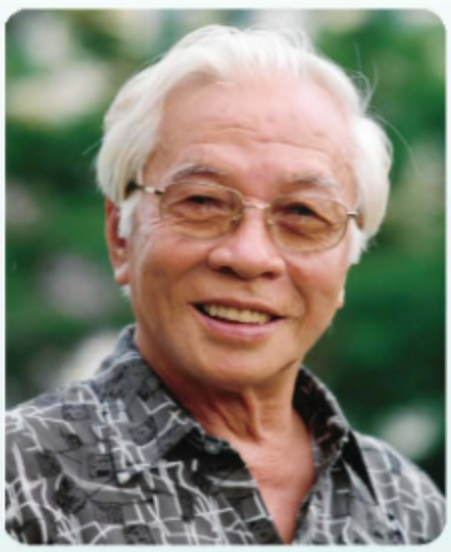
sach-giao-khoa.com

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Nhạc sĩ Huy Du và bài hát *Đường chúng ta đi*

1. Tìm hiểu về nhạc sĩ Huy Du

Nhạc sĩ Huy Du (1926 – 2007) quê ở tỉnh Bắc Ninh. Trong thời kì kháng chiến chống Pháp, ông sáng tác các bài hát như: *Ba Vì năm xưa, Sẽ về Thủ đô,...* Trong giai đoạn kháng chiến chống Mỹ, các sáng tác của ông tràn đầy khí thế hào hùng, giàu tính chiến đấu nhưng vẫn đậm chất trữ tình như: *Anh vẫn hành quân* (Lời: phỏng thơ Trần Hữu Thung), *Tình em* (Lời: thơ Ngọc Sơn), *Trên đỉnh Trường Sơn ta hát,...* Sau ngày đất nước thống nhất, nhạc sĩ tiếp tục có những sáng tác ấn tượng như: *Việt Nam ơi mùa xuân đến rồi!, Chợ Chờ em vẫn chờ ai* (Lời: thơ Phạm Tiến Duật),...

Nhạc sĩ Huy Du

Ngoài ra, ông còn viết một số tác phẩm nhạc không lời có chiều sâu về tư tưởng và nét đẹp về giai điệu như: *Miền Nam quê hương ta ơi!, Kể chuyện sông Hồng,...*

Ông là một trong các nhạc sĩ có nhiều đóng góp cho nền âm nhạc Việt Nam hiện đại. Năm 2000, nhạc sĩ Huy Du được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học – Nghệ thuật. Tên của ông đã được đặt cho một đường phố ở Thủ đô Hà Nội.

2. Bài hát *Đường chúng ta đi*

Nhạc sĩ Huy Du sáng tác bài hát *Đường chúng ta đi* vào năm 1968, giữa lúc cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đang diễn ra ác liệt.

Bài hát có hình thức 3 đoạn. Đoạn 1 với giai điệu dàn trải, âm nhạc và lời ca gợi lên hình ảnh đất nước, con người Việt Nam trong cuộc kháng chiến còn nhiều gian khổ nhưng vững tin vào ngày mai tươi sáng. Đoạn 2 có tiết tấu sôi động, dồn dập như thúc giục quân và dân ta trên con đường đấu tranh giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Âm nhạc và lời ca của đoạn 3 như lời kêu gọi toàn dân tiến nhanh đến ngày toàn thắng.

Đường chúng ta đi là một trong những ca khúc nổi tiếng viết về cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước vĩ đại của dân tộc. Hơn nửa thế kỉ đã đi qua nhưng bài hát vẫn tiếp tục đi cùng năm tháng.

Đường chúng ta đi

(Trích)

Nhạc: Huy Du
Lời: thơ Xuân Sách

– Nêu những hình ảnh nổi bật trong bài hát *Đường chúng ta đi*. Bài hát gửi gắm thông điệp gì đến người nghe?

– Viết cảm nghĩ của em sau khi nghe bài hát *Đường chúng ta đi*.

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Biểu diễn bài hát *Nối vòng tay lớn* theo hình thức tự chọn kết hợp vận động cơ thể hoặc vận động phụ hoạ

2. Ghép lời ca cho *Bài đọc nhạc số 1*

Bài đọc nhạc số 1
(Nắm chặt tay nhau)

Vừa phải — Nhạc và lời: Nhóm tác giả

3. Nghe đàn, tập phân biệt quãng giai điệu, quãng hoà âm

"Nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một."

Hồ Chí Minh

CHỦ ĐỀ 2

KHÁT VỌNG TUỔI TRẺ

Bài 3
- Hát: Bài hát *Bảy sắc cầu vồng*
- Nghe nhạc: Bài hát *Thời thanh niên sôi nổi*

Bài 4
- Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím
- Thường thức âm nhạc: Kèn oboe và kèn cor

sách giáo khoa

BÀI 3

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Bảy sắc cầu vồng*; biết hát với hình thức 2 bè.
- Nghe nhạc: Cảm nhận và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe bài hát *Thời thanh niên sôi nổi*.

HÁT

Bảy sắc cầu vồng

Nhạc: Hoàng Vân

Nhanh – Vui

Lời: Phỏng thơ Như Mai

Bài hát *Bảy sắc cầu vồng* có giai điệu vui tươi, trong sáng, lời ca thể hiện sự đoàn kết, khát vọng dựng xây tương lai tươi sáng và tình yêu quê hương đất nước luôn trong tim của thế hệ trẻ. Bài hát có hình thức đoạn nhạc và phần kết là một câu hát.

Câu 1 + 2: *Cầu vồng ... nốt nhạc.*

Câu 3 + 4: *Sáng những giấc mơ … lên đường.*

Phần kết: *Đồ rê mi … cùng nhau đi tới.*

Nghe và vận động phụ hoạ theo một bài hát về đề tài tuổi trẻ

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Song ca nam nữ: *Cầu vồng bảy sắc … bảy nốt nhạc.*

Hoà giọng: *Sáng những giấc mơ … cùng nhau đi tới.*

Hát theo hình thức hát bè

1. Tập hát bè các câu hát sau trong bài hát *Bảy sắc cầu vồng*

2. Thực hành hát bài *Bảy sắc cầu vồng* có bè

– Nêu cảm nhận của em sau khi học bài hát *Bảy sắc cầu vồng*.

– Luyện tập bài hát theo hình thức hát bè kết hợp gõ đệm bằng nhạc cụ thể hiện tiết tấu hoặc động tác vận động cơ thể để trình bày ở phần Vận dụng – Sáng tạo.

NGHE NHẠC

Nghe bài hát *Thời thanh niên sôi nổi*

Thời thanh niên sôi nổi là bài hát của nhạc sĩ Pakhmutova (người Nga) được nhạc sĩ Phạm Tuyên viết lời Việt. Giai điệu bài hát mạnh mẽ, hùng tráng cùng với lời ca thể hiện tinh thần hăng say, nhiệt huyết của lớp lớp thanh niên mong muốn được cống hiến sức trẻ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thời thanh niên sôi nổi

Nhạc: Pakhmutova
Lời Việt: Phạm Tuyên

Gõ đệm bài hát *Thời thanh niên sôi nổi*

Âm hình 1

Đoạn 1: *Lòng ta hằng mong ... vì sao chói loà.*

Âm hình 2

Đoạn 2: *Dù sương gió ... bước đường xa.*

BÀI 4

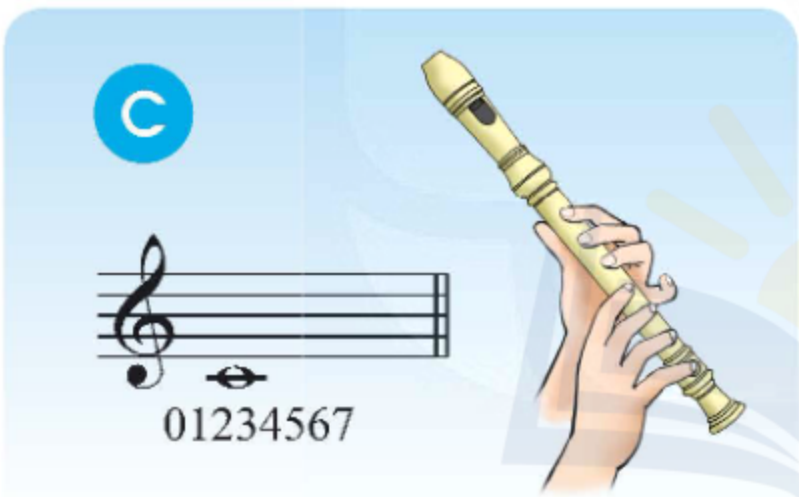
YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Nhạc cụ: Thể hiện được bài hoà tấu *Chiếc cầu Luân Đôn (London Bridge)* trên recorder hoặc bài *Vui đến trường (Happy School)* trên kèn phím.
- Thường thức âm nhạc: Nêu được một số đặc điểm của kèn oboe và kèn cor. Cảm nhận, phân biệt được âm sắc của hai nhạc cụ.

NHẠC CỤ

Recorder

1. Ôn thế bấm các nốt Đô 1, Pha 1

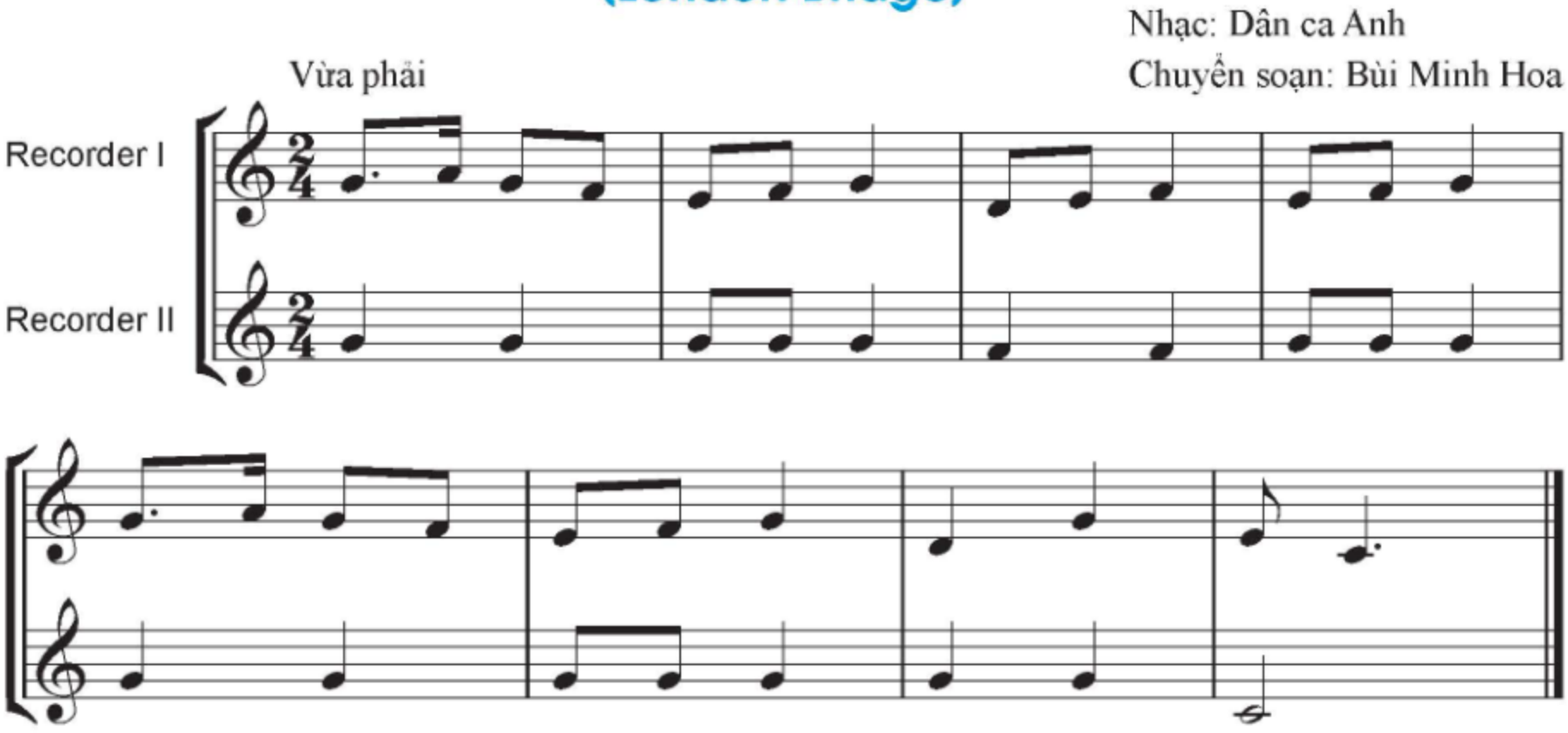
2. Thực hành

Chiếc cầu Luân Đôn
(London Bridge)

Nhạc: Dân ca Anh

Vừa phải

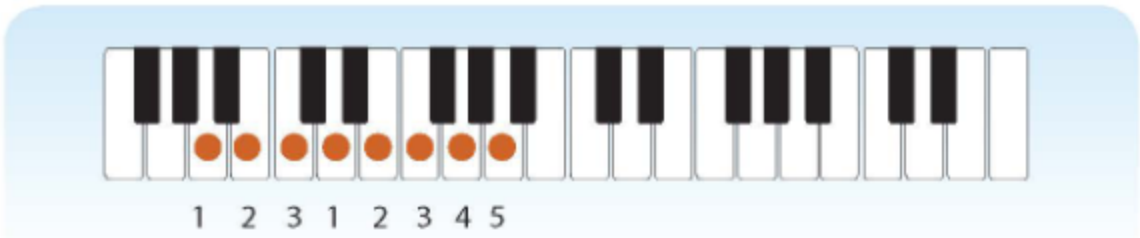
Chuyển soạn: Bùi Minh Hoa

sach-giao-khoa.com

Kèn phím

1. Thực hiện gam La thứ

2. Thực hành

Vui đến trường
(Happy School)

Vừa phải

Nhạc: N. A. Helios

sách-giáo-khoa.com

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Kèn oboe và kèn cor

Nghe và cảm nhận âm sắc nhạc cụ qua một trích đoạn tác phẩm âm nhạc

1. Tìm hiểu kèn oboe

Kèn oboe xuất hiện vào giữa thế kỉ XVII, là nhạc cụ thuộc bộ kèn gỗ trong dàn nhạc giao hưởng. Người chơi kèn oboe thổi qua dăm kép được làm từ ống sậy để tạo âm thanh.

Âm sắc của kèn oboe trong trẻo, không bị tạp âm nên oboe thường lấy âm mẫu chuẩn cho các nhạc cụ trong dàn nhạc. Tiếng kèn oboe vang xa ngọt ngào, có tính chất ca xướng và nhiều cảm xúc.

Kèn oboe

Kèn oboe alto (kèn cor Anh)

Kèn oboe có nhiều loại với kích cỡ khác nhau, trong đó có hai loại được sử dụng nhiều nhất là oboe và oboe alto (kèn cor Anh). Kèn oboe alto có kích cỡ to và âm thanh trầm ấm hơn tiếng kèn oboe. Oboe alto thường được dùng để tạo màu sắc độc đáo, có âm thanh như được lọc qua màng mỏng, gợi sự nhớ nhung.

2. Tìm hiểu kèn cor

Kèn cor có hình dáng như hiện nay xuất hiện vào khoảng thế kỉ XVII tại Pháp, nên có tên là kèn cor Pháp (French horn) hoặc kèn đi săn (do hay được sử dụng trong các cuộc đi săn). Kèn cor là nhạc cụ thuộc bộ kèn đồng trong dàn nhạc giao hưởng. Người chơi kèn cor thổi qua búp kèn để tạo âm thanh. Âm thanh của kèn cor khá đặc biệt, vừa mang tính chất mạnh mẽ, cương nghị, vang xa của kèn đồng lại vừa mang âm sắc thi vị, mềm mại, đầy cảm xúc của kèn gỗ. Vì vậy, đôi khi kèn cor được các nhạc sĩ sử dụng để thể hiện những giai điệu chính trong tác phẩm.

sách-giáo-khoa.com

Kèn cor (French horn)

– Nêu một số đặc điểm cơ bản của kèn oboe và kèn cor.
– Nghe, phân biệt âm sắc của kèn oboe và kèn cor.
– Sưu tầm một vài bản độc tấu, hoà tấu của kèn oboe và kèn cor để chia sẻ với bạn ở phần Vận dụng – Sáng tạo.

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Biểu diễn bài hát *Bảy sắc cầu vồng* theo hình thức hát bè kết hợp gõ đệm bằng nhạc cụ thể hiện tiết tấu hoặc động tác vận động cơ thể

2. Biểu diễn nhạc cụ bài *Chiếc cầu Luân Đôn* hoặc *Vui đến trường* theo hình thức tự chọn

3. Chia sẻ với các bạn bản độc tấu hoặc hoà tấu của kèn oboe và kèn cor mà em đã sưu tầm được

"Một năm khởi đầu bằng mùa xuân. Một đời khởi đầu bằng tuổi trẻ.
Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội."

Hồ Chí Minh

CHỦ ĐỀ 3

KỈ NIỆM DƯỚI MÁI TRƯỜNG

Bài 5
- Hát: Bài hát *Tháng năm học trò*
- Thường thức âm nhạc: Một số thể loại nhạc đàn

Bài 6
- Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về dịch giọng
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 2*

BÀI 5

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Tháng năm học trò*; biết dàn dựng và biểu diễn bài hát ở trong và ngoài nhà trường.
- Thường thức âm nhạc: Nhận biết và nêu được đặc điểm của một số thể loại nhạc đàn.

HÁT

Tháng năm học trò

Vui tươi – Trong sáng

Nhạc và lời: Nguyễn Đức Trung

Bài hát *Tháng năm học trò* có giai điệu vui tươi, trong sáng; lời ca thể hiện tình cảm của học sinh đối với thầy cô và mái trường.

Bài hát có hình thức 2 đoạn:

Đoạn 1: *Ngày xưa … ngày xưa đến trường.*

Tuổi xuân ... là trang kỉ niệm.

Đoạn 2: *Lắng tiếng ve … hè ơi cách xa.*

Đếm lá thu rơi ... vào thu ước mơ.

Hát và vận động phụ hoạ theo bài hát về đề tài thầy cô và mái trường

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Lĩnh xướng:

Lĩnh xướng 1: *Ngày xưa bé … ngày xưa đến trường.*

Lĩnh xướng 2: *Tuổi xuân ... trang kỉ niệm.*

Hoà giọng: *Lắng tiếng ve … hè ơi cách xa.*

Đếm lá thu rơi ... vào thu ước mơ.

Hát kết hợp vận động phụ hoạ

- Nêu cảm nhận của em sau khi học bài hát *Tháng năm học trò.*
- Sáng tạo các động tác vận động phụ hoạ phù hợp với tính chất âm nhạc của bài hát để vận dụng khi hát.

sách-giáo-khoa.com

Một số thể loại nhạc đàn

Nghe một bản nhạc đàn

Tìm hiểu một số thể loại nhạc đàn

Trong đời sống âm nhạc, nhạc đàn (còn gọi là *nhạc không lời* hay *khí nhạc*) có một vị trí quan trọng. Nhạc đàn được viết theo quy mô nhỏ hoặc lớn và chia thành nhiều thể loại khác nhau căn cứ vào nội dung, cấu trúc tác phẩm, hình thức trình diễn,...

Bài ca không lời: tác phẩm viết cho nhạc cụ diễn tấu, rất gần gũi với giai điệu bài hát như *Tập bài ca không lời* viết cho piano của F. Mendelssohn. Thể loại này còn bao gồm những tác phẩm viết cho các bài hát ru, bài chèo thuyền cho nhạc cụ (các tác phẩm của F. Chopin, F. Liszt, R. Schumann, M. I. Glinka, E. Grieg,...). Các nhạc sĩ Việt Nam cũng có viết những tác phẩm thuộc thể loại này như *Bài ca không lời* của Hoàng Dương, *Chiều quê hương* của Nguyễn Thị Nhung,...

Waltz: bắt nguồn từ những điệu nhảy dân gian nhịp $\frac{3}{4}$ của nông dân Đức – Áo, Pháp, Ba Lan,... và dần phổ biến khắp châu Âu từ thế kỉ XIX. Thể loại này được nhiều nhạc sĩ viết thành những tác phẩm nổi tiếng như *Sông Đa-nuýp xanh* của J. Strauss, *Sóng sông Đa-nuýp* của I. Ivanovici, *Mephisto* của F. Liszt, tuyển tập các tác phẩm Waltz cho piano của F. Chopin,... Các nhạc sĩ Việt Nam cũng có nhiều ca khúc quen thuộc viết theo điệu Waltz như *Xuân và tuổi trẻ* của La Hối, *Mùa xuân đầu tiên* của Văn Cao, *Quê em miền trung du* của Nguyễn Đức Toàn, *Cho con* của Phạm Trọng Cầu,...

Nghệ sĩ biểu diễn tác phẩm nhạc đàn

Sonata (Sonate): thể loại nhạc đàn có quy mô lớn. Bản sonata thường gồm 3 hoặc 4 chương viết cho một nhạc cụ (piano), hai nhạc cụ (violin, piano) hoặc một nhóm nhạc cụ biểu diễn như các bản Sonata của L. v. Beethoven, W. A. Mozart,... Một số nhạc sĩ Việt Nam cũng đã công bố các bản sonate như bản Sonata viết cho violin và piano của Nguyễn Đức Toàn, bản Sonata giọng Son thứ của Đàm Linh,...

Giao hưởng (Symphony): thể loại âm nhạc quy mô rất lớn viết cho dàn nhạc giao hưởng biểu diễn trong các phòng hoà nhạc hoặc sân khấu lớn, là đỉnh cao của nghệ thuật âm nhạc. Bản giao hưởng thường có 4 chương nhạc, mỗi chương mang một đặc điểm, hình tượng nghệ thuật riêng nhưng có mối liên quan chặt chẽ với nhau về nội dung. Các nhạc sĩ cổ điển Viên đã có công sáng tạo và hoàn thiện thể loại giao hưởng. Tiêu biểu là 104 bản giao hưởng của J. Haydn, 41 bản giao hưởng của W. A. Mozart, 9 bản giao hưởng của L. v. Beethoven,... Từ giữa thế kỉ XX, Việt Nam đã có nhiều nhạc sĩ viết giao hưởng. Điển hình như *Giao hưởng số 1 – Quê hương* của Hoàng Việt, *Tấm Cám* của Đàm Linh, *Cây đuốc sống* của Nguyễn Đình Tấn,...

Nhạc đàn rất đa dạng về thể loại, làm cho kho tàng âm nhạc của nhân loại vô cùng phong phú với muôn vàn màu sắc.

Dàn nhạc giao hưởng biểu diễn

– Nghe và nhận biết một vài thể loại nhạc đàn.
– Sưu tầm một vài tác phẩm nhạc đàn và chia sẻ với bạn ở phần Vận dụng – Sáng tạo.

BÀI 6

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Lí thuyết âm nhạc: Nêu được sơ lược về dịch giọng; biết vận dụng kiến thức đã học khi hát, đọc nhạc, chơi nhạc cụ, tìm hiểu bản nhạc.
- Đọc nhạc: Đọc đúng cao độ gam La thứ; đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ và thể hiện đúng tính chất *Bài đọc nhạc số 2*; biết đọc nhạc kết hợp gõ đệm hoặc đánh nhịp.

LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

Sơ lược về dịch giọng

Hát kết hợp vận động phụ hoạ theo bài hát *Tháng năm học trò*

1. Khái niệm

Dịch giọng là sự nâng lên hoặc hạ xuống cao độ so với bản gốc của một bản nhạc nhằm phù hợp với giọng hát hoặc nhạc cụ. Khi dịch giọng, bản nhạc sẽ có sự thay đổi hoá biểu, tên nốt nhạc nhưng tương quan về cao độ, trường độ giữa các âm vẫn giữ nguyên.

2. Phương thức dịch giọng theo quãng

Có nhiều phương thức dịch giọng, trong đó dịch giọng theo quãng được sử dụng nhiều hơn. Dịch giọng được tiến hành theo các bước sau:

- Xác định cao độ cần dịch lên hay xuống theo quãng được lựa chọn.
- Dịch chuyển các nốt nhạc của tác phẩm theo quãng đã lựa chọn.

Ví dụ: Bài hát *Bảy sắc cầu vồng* (Nhạc: Hoàng Vân, Lời: Phỏng thơ Như Mai)

Giọng Đô trưởng

Dịch giọng lên quãng 2 (1 cung) thành giọng Rê trưởng

Hát câu hát dưới đây theo cách dịch giọng (lên cao hoặc xuống thấp)

Thể hiện bài *Bảy sắc cầu vồng* sau khi được dịch giọng vừa tầm cữ giọng của em.

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 2

1. Đọc gam La thứ và trục của gam

2. Thực hiện tiết tấu và gõ theo phách

3. Đọc *Bài đọc nhạc số 2*

Đọc nhạc kết hợp với các hoạt động

1. Đọc nhạc kết hợp gõ đệm theo phách

2. Đọc nhạc theo hình thức nối tiếp

Lần 1		Lần 2
Nhóm 1	Nhóm 2	Chọn nhạc cụ thể hiện tiết tấu để gõ đệm *Bài đọc nhạc số 2*
Đọc nét nhạc 1	Đọc nét nhạc 2	
Đọc nét nhạc 3	Đọc nét nhạc 4	

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Biểu diễn bài hát *Tháng năm học trò* theo hình thức tự chọn

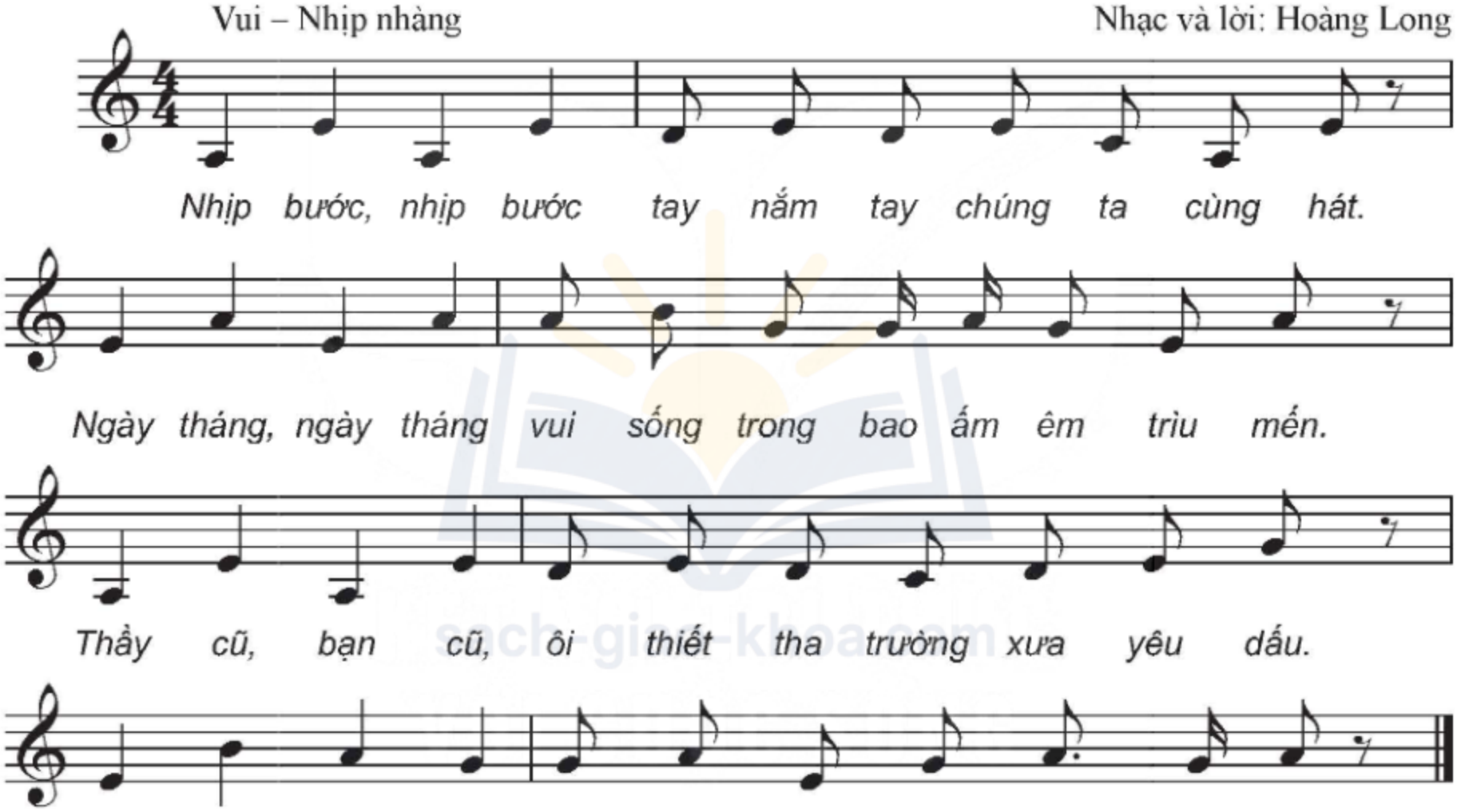
2. Chia sẻ với bạn một vài tác phẩm nhạc đàn em đã sưu tầm

3. Ghép lời ca vào *Bài đọc nhạc số 2* và hát đúng giai điệu phù hợp tầm cữ giọng

Bài đọc nhạc số 2
(Chúng ta cùng hát)

Vui – Nhịp nhàng

Nhạc và lời: Hoàng Long

"Khi được làm học trò của một giáo viên tuyệt vời, ta sẽ học được nhiều điều nhờ sự quan tâm và chỉ bảo tận tình của thầy cô."

William Glasser

CHỦ ĐỀ 4

GIAI ĐIỆU QUÊ HƯƠNG

Bài 7
- Hát: Bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Nam Bộ)
- Nghe nhạc: Bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Trung Bộ)

Bài 8
- Thường thức âm nhạc: Nhã nhạc Cung đình Huế
- Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím

BÀI 7

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Nam Bộ); biết biểu diễn bài hát với các hình thức khác nhau.
- Nghe nhạc: Nghe, cảm nhận được tính chất âm nhạc và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Trung Bộ).

HÁT

Lí ngựa ô

Dân ca Nam Bộ
Sưu tầm, ghi âm: Trần Kiết Tường

Hơi nhanh – Rộn ràng

sách giáo khoa

Lí ngựa ô là bài Dân ca Nam Bộ, có nhịp điệu rộn ràng, giai điệu vui tươi, hồn nhiên, dí dỏm, thể hiện tính cách hồn hậu, chân phương, mộc mạc của người dân các miền quê Nam Bộ. Bài hát có hình thức đoạn nhạc gồm 3 câu:

Câu 1: *Khốp con ngựa ... kiệu vàng.*

Câu 2: *Anh tra khốp bạc ... anh bịt đồng (thà).*

Câu 3: *Anh ư ... về dinh.*

Gõ theo âm hình tiết tấu

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Nối tiếp:

Nhóm nam 1: *Khốp con ngựa ngựa ô. (nhạc...)*

Nhóm nam 2: *Khốp con ngựa ... kiệu vàng. (nhạc...)*

Nhóm nữ: *Anh tra ... đồng thà ư ư ư.*

Hoà giọng: *Anh ư ... về dinh.*

Hát kết hợp nhạc cụ gõ đệm

sách-giáo-khoa.com

NGHE NHẠC

Nghe bài hát *Lí ngựa ô* (Dân ca Trung Bộ)

Lí ngựa ô là bài dân ca có tính chất âm nhạc duyên dáng, giai điệu mượt mà. Bài dân ca mang đậm âm hưởng, ngữ điệu và phong cách của người dân Trung Bộ, thấm đượm tình yêu quê hương, tình yêu đôi lứa.

Lí ngựa ô

(Trích)

Dân ca Trung Bộ

Ghi âm: Đặng Nguyễn

sach-giao-khoa.com

Nêu cảm nhận của em sau khi học hát bài *Lí ngựa ô* (Dân ca Nam Bộ) và nghe bài *Lí ngựa ô* (Dân ca Trung Bộ).

BÀI 8

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Thường thức âm nhạc: Nhận biết và nêu được vài nét đặc trưng về Nhã nhạc Cung đình Huế; cảm nhận được giai điệu, tính chất âm nhạc của làn điệu *Lưu thuỷ – Kim tiền*; giới thiệu được di sản này cho bạn bè và người thân.
- Nhạc cụ: Thể hiện được nốt Si giáng trong bài *Cùng múa vui* trên recorder hoặc kèn phím.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

NHÃ NHẠC CUNG ĐÌNH HUẾ

Xem một số hình ảnh, video về Cố đô Huế và nêu cảm nhận của em

1. Tìm hiểu về *Nhã nhạc Cung đình Huế*

Nhã nhạc có nghĩa là "âm nhạc tao nhã", ra đời từ thế kỉ XV ở nước ta. Đến thế kỉ XIX, nhã nhạc được đúc kết và phát triển tới đỉnh cao với sự phong phú, đa dạng về thể loại, độc đáo trong việc kết hợp giữa lễ và nhạc. Dưới thời Nguyễn, nhã nhạc được coi là Quốc nhạc – âm nhạc chính thống được sử dụng trong các cuộc tế lễ và nhiều nghi thức trang trọng của triều đình, nên được gọi là Nhã nhạc Cung đình Huế.

Dàn đại nhạc – Nhã nhạc Cung đình Huế tại Hiển Lâm các

Các nhạc cụ trong dàn nhạc cung đình được chế tác khéo léo, tinh xảo hơn nhạc cụ dùng trong dân gian, bao gồm đủ các màu âm: tiếng trong, tiếng đục, tiếng bổng, tiếng trầm, tiếng đồng, tiếng sắt, tiếng tơ, tiếng trúc,...

Dàn nhạc cung đình được tổ chức thành 2 dàn: đại nhạc và tiểu nhạc. Dàn đại nhạc được diễn tấu trong các nghi thức quan trọng như lễ tế đàn Nam Giao, tế Miếu, Đại triều,... Dàn nhạc có âm lượng lớn, vang xa, chủ yếu dùng các loại trống, kèn cùng các nhạc cụ gõ, hơi thổi,... Dàn tiểu nhạc có bài, bản tương đối ổn định hơn và mang màu sắc trang nhã, vui tươi, âm lượng không vang to, mạnh mẽ như đại nhạc, thường dùng trong các buổi yến tiệc của triều đình, lễ hội, tết Nguyên đán,... Nhiều bài, bản tiểu nhạc còn có lời ca. Nhạc cụ của tiểu nhạc bao gồm: trống, não bạt, phách, sênh tiền, sáo, đàn tì bà, đàn nguyệt,... Một số bài, bản của tiểu nhạc như: *Lưu thuỷ – Kim tiền, Phẩm tiết, Nguyên tiêu,...*

Dàn tiểu nhạc – Nhã nhạc Cung đình Huế tại Duyệt Thị đường

Năm 2003, Nhã nhạc Cung đình Huế là đại diện đầu tiên của Việt Nam được UNESCO ghi danh là Kiệt tác Di sản truyền khẩu và phi vật thể của nhân loại (từ năm 2008 chuyển vào danh sách Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại). Việc bảo tồn, phát huy giá trị của Nhã nhạc Cung đình Huế đã và đang được các cơ quan văn hoá của Nhà nước chăm lo để phổ biến rộng rãi tới đông đảo nhân dân và bạn bè thế giới.

2. Nghe tác phẩm *Lưu thuỷ – Kim tiền*

Lưu thuỷ – Kim tiền

(Trích)

Nhạc Cung đình

– Nhã nhạc Cung đình Huế thường được sử dụng trong các nghi thức nào của triều đình?

– Sưu tầm tư liệu (bài viết, âm thanh, hình ảnh,...) để giới thiệu về Nhã nhạc Cung đình Huế ở phần Vận dụng – Sáng tạo.

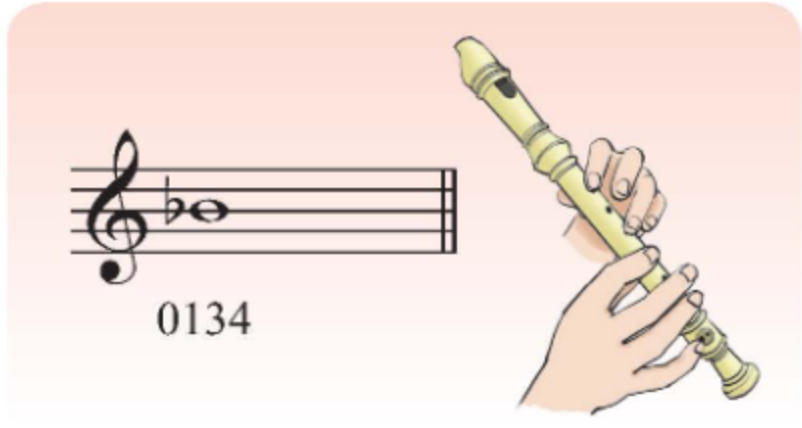
NHẠC CỤ

Recorder

1. Thế bấm nốt Si giáng (Bb)

– Tay trái: các ngón bấm kín lỗ 0, 1, 3.

– Tay phải: ngón trỏ bấm lỗ 4.

2. Thực hành

Cùng múa vui

Linh hoạt – Vui tươi

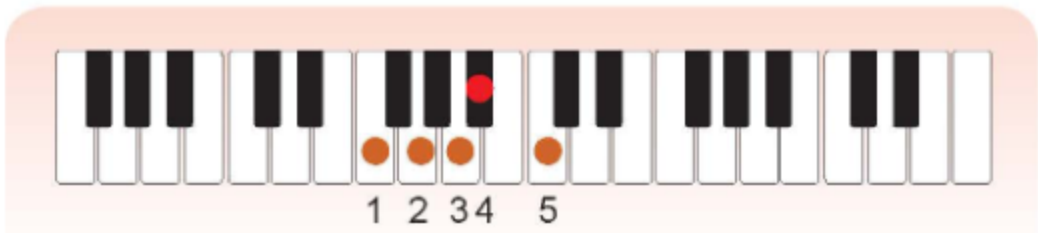
Nhạc: Bảo Long

sach-giao-khoa.com

Kèn phím

1. Thực hành bấm nốt Si giáng

2. Thực hiện mẫu âm

Mẫu âm 1:

Mẫu âm 2:

3. Thực hành

Cùng múa vui

Linh hoạt – Vui tươi

Nhạc: Bảo Long

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Lời bài hát *Lí ngựa ô* có xuất xứ từ một câu thơ lục bát. Em hãy tìm câu thơ đó và chia sẻ với bạn
2. Giới thiệu với bạn về Nhã nhạc Cung đình Huế thông qua các tư liệu em đã sưu tầm
3. Biểu diễn nhạc cụ bài *Cùng múa vui*

sách-giáo-khoa.com

"Phát triển những truyền thống tốt đẹp của văn hoá dân tộc và hấp thụ những cái mới của văn hoá tiến bộ thế giới, để xây dựng một nền văn hoá Việt Nam có tính chất dân tộc, khoa học và đại chúng."

Hồ Chí Minh

CHỦ ĐỀ 5

TRÁI ĐẤT XANH

Bài 9
- Hát: Bài hát *Ngôi nhà của chúng ta*
- Nghe nhạc: Tác phẩm *Mùa xuân*

Bài 10
- Lí thuyết âm nhạc: Sơ lược về hợp âm
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 3*

BÀI 9

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

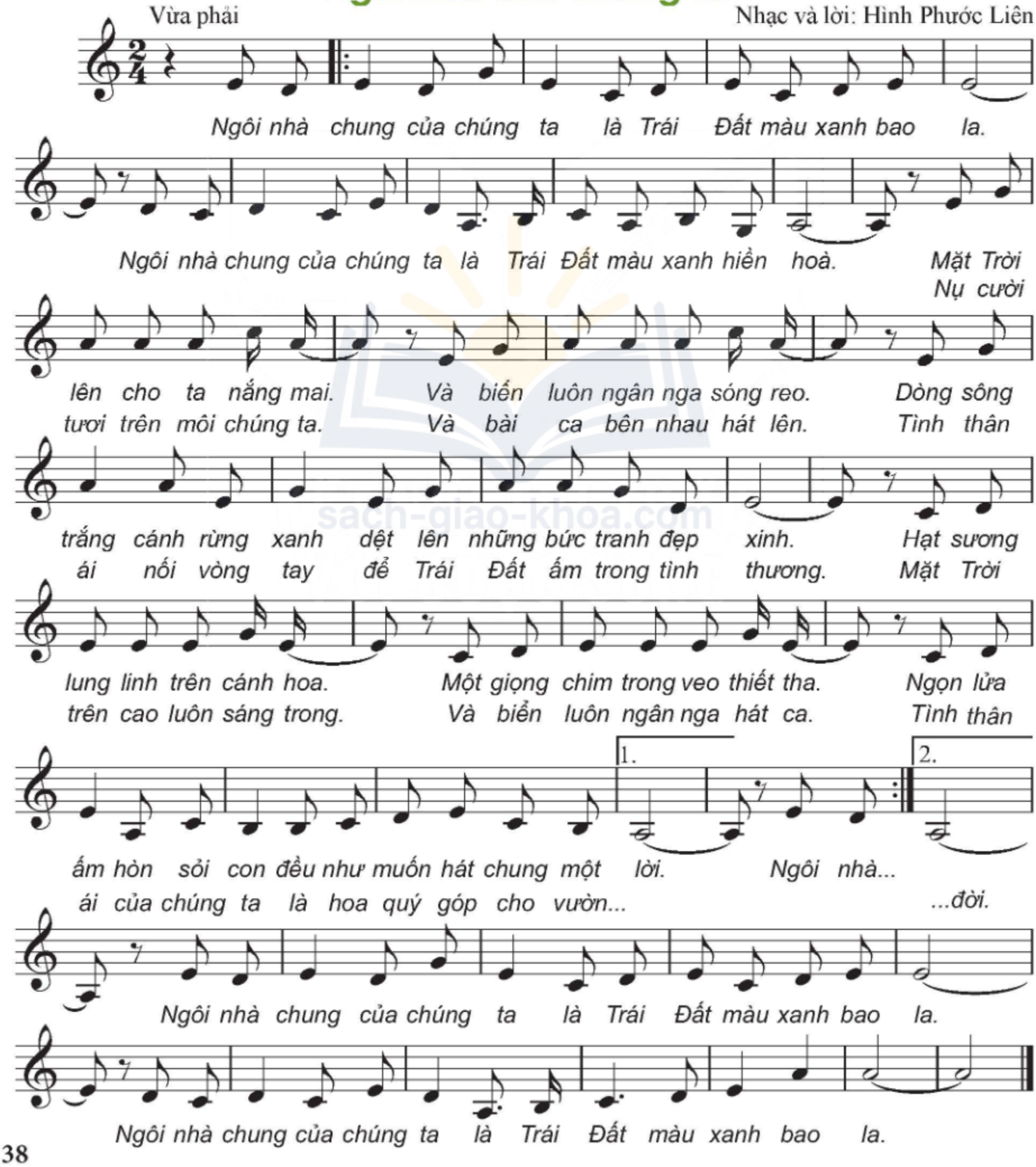
- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Ngôi nhà của chúng ta*; biết biểu diễn bài hát với các hình thức đơn ca, song ca, tốp ca.
- Nghe nhạc: Cảm nhận được vẻ đẹp, biết biểu lộ cảm xúc và tưởng tượng khi nghe tác phẩm *Mùa xuân* của nhạc sĩ A. Vivaldi.

HÁT

Ngôi nhà của chúng ta

Vừa phải

Nhạc và lời: Hình Phước Liên

sách-giáo-khoa.com

Bài hát *Ngôi nhà của chúng ta* có giai điệu nhẹ nhàng, trong sáng. Lời ca thể hiện Trái Đất là một mái nhà chung rộng lớn – nơi đó có biết bao nụ cười rạng rỡ, có ngàn hoa khoe sắc, có tiếng chim lảnh lót reo ca. Bài hát có hình thức 3 đoạn:

Đoạn 1: *Ngôi nhà … hiền hoà.*

Đoạn 2: *Mặt Trời lên … một lời.*

Nụ cười tươi … vườn đời.

Đoạn 3 (11 nhịp cuối bài): *Ngôi nhà chung … bao la.*

Hát và vận động phụ hoạ theo nhịp điệu một bài hát đã học

Tập hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Lĩnh xướng:

Nữ: *Ngôi nhà chung … bao la.*

Nam: *Ngôi nhà chung … hiền hoà.*

Hoà giọng: *Mặt Trời lên … một lời.*

Nối tiếp:

Nhóm nữ: *Ngôi nhà chung … bao la.*

Nhóm nam: *Ngôi nhà chung … hiền hoà.*

Hoà giọng: *Nụ cười tươi … bao la.*

Hát kết hợp vận động cơ thể và vận động phụ hoạ theo nhịp điệu

Đoạn 1, đoạn 3: Vận động cơ thể theo âm hình tiết tấu

Đoạn 2: Vận động phụ hoạ theo nhịp điệu bài hát

NGHE NHẠC

sách-giáo-khoa.com

Nghe tác phẩm *Mùa xuân*

Mùa xuân là bản concerto đầu tiên trong tác phẩm *Bốn mùa* (*The Four Seasons*) gồm 4 bản concerto viết cho violin và dàn nhạc của nhà soạn nhạc A. Vivaldi (người Ý). Tác phẩm được xuất bản lần đầu tiên vào năm 1725. Bức tranh thiên nhiên tươi đẹp về mùa xuân được tác giả miêu tả thông qua những nét nhạc trong sáng, tươi vui, hết sức sinh động và tinh tế.

Mùa xuân

(Trích)

Allegro — Nhạc: A. Vivaldi

Nêu cảm nhận của em sau khi nghe tác phẩm *Mùa xuân*.

BÀI 10

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

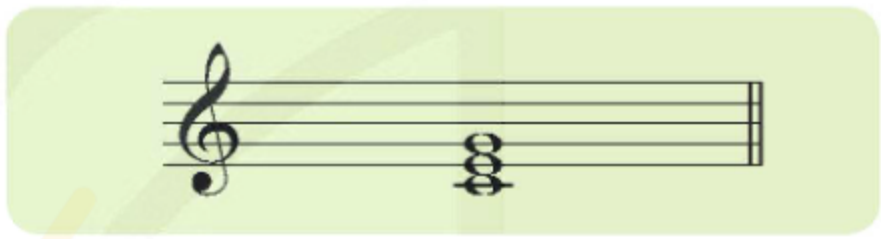
- Lí thuyết âm nhạc: Hiểu được một số kí hiệu, khái niệm về hợp âm và cách xây dựng hợp âm.
- Đọc nhạc: Đọc đúng cao độ gam Đô trưởng; đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 3;* cảm nhận được sự hoà quyện của âm thanh khi đọc nhạc có bè.

LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

Sơ lược về hợp âm

Nghe, cảm nhận âm thanh

1. Khái niệm

Sự kết hợp cùng một lúc ba âm thanh (hoặc nhiều hơn) được sắp xếp theo quy luật nhất định gọi là *hợp âm*. Có nhiều cách sắp xếp nhưng phổ biến là cách sắp xếp các âm theo quãng 3.

2. Hợp âm ba, tên gọi các âm của hợp âm ba

Hợp âm ba gồm ba âm thanh sắp xếp theo quãng 3, thứ tự được tính từ dưới lên. Trong đó, âm dưới gọi là âm 1, âm giữa là âm 3, âm trên là âm 5. Tên hợp âm được gọi theo âm 1.

3. Hợp âm ba trưởng và hợp âm ba thứ

Hợp âm ba trưởng được xây dựng bởi sự liên kết 2 quãng 3. Quãng 3 ở dưới có độ lớn chất lượng gồm 2 cung, quãng 3 ở trên có 1,5 cung.

Hợp âm ba thứ được xây dựng bởi sự liên kết 2 quãng 3. Quãng 3 ở dưới có độ lớn chất lượng gồm 1,5 cung, quãng 3 ở trên có 2 cung.

Hợp âm ba trưởng *Hợp âm ba thứ*

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 3*

Hành khúc

Nhạc: Z. Kodály (Hungary)

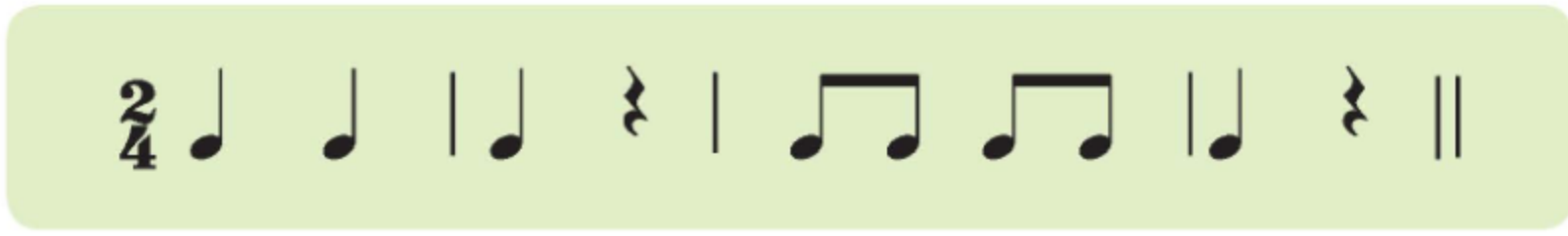
sách-giáo-khoa.com

** Bài đọc nhạc được dịch giọng từ bản gốc giọng Pha trưởng.*

1. Đọc gam Đô trưởng và trục của gam

2. Thực hiện tiết tấu

3. Đọc *Bài đọc nhạc số 3*

Tập đọc bè 1

Tập đọc bè 2

Đọc nhạc 2 bè

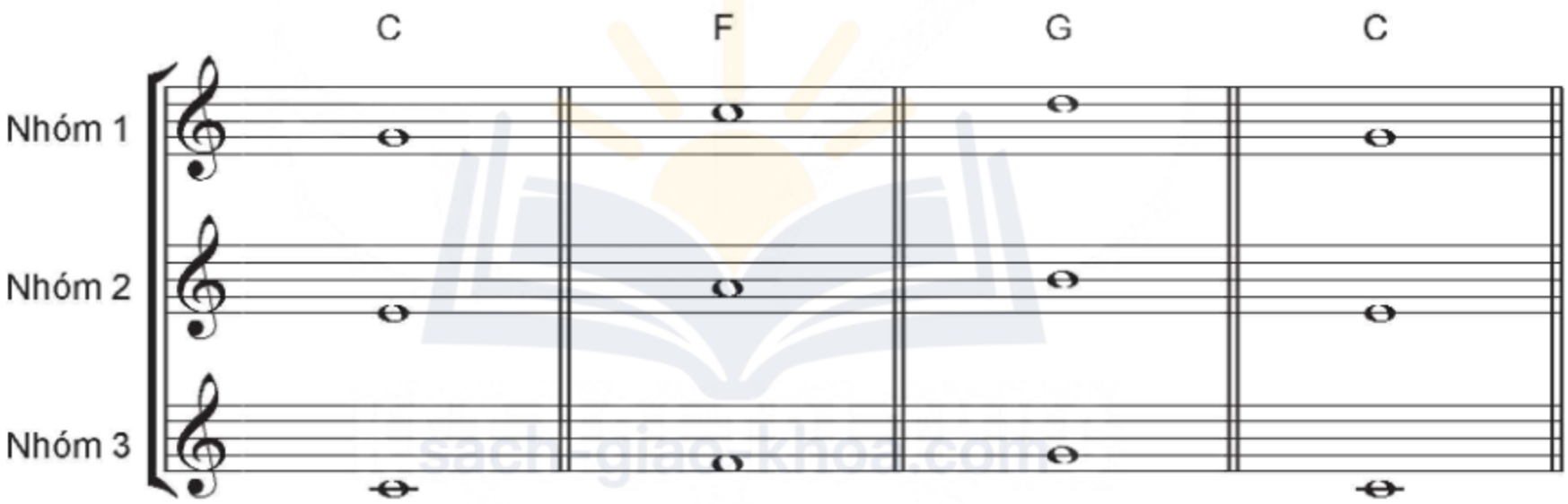
Đọc nhạc kết hợp với các hoạt động

1. Đọc *Bài đọc nhạc số 3* kết hợp gõ đệm theo phách/nhịp
2. Chia nhóm tập đọc 2 bè và đổi bè cho nhau

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Biểu diễn bài hát *Ngôi nhà của chúng ta* bằng hình thức tự chọn

2. Tập đọc 3 bè theo hợp âm

3. Trình bày *Bài đọc nhạc số 3* với các hình thức khác nhau

"Đất nước này là của bạn. Hãy trân trọng những kì quan,
trân trọng nguồn tài nguyên thiên nhiên và trân trọng
lịch sử như một di sản quý giá."

Theodore Roosevelt

CHỦ ĐỀ 6

TIẾNG HÁT HOÀ BÌNH

Bài 11
- Hát: Bài hát *Nụ cười*
- Nghe nhạc: Bài hát *Chúng em cần hoà bình*

Bài 12
- Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím
- Thường thức âm nhạc: Đàn đá và đàn đáy

BÀI 11

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Nụ cười*; biết biểu diễn bài hát với các hình thức khác nhau.
- Nghe nhạc: Nghe, cảm nhận được nội dung và tính chất âm nhạc của bài hát *Chúng em cần hoà bình*; biết biểu lộ cảm xúc khi nghe nhạc; biết vận động cơ thể hoặc gõ đệm phù hợp với nhịp điệu bài hát.

HÁT

Nụ cười

Nhạc: V. Shainsky

Hơi nhanh

Phỏng lời Việt: Phạm Tuyên

Bài hát *Nụ cười* có giai điệu vui tươi, trong sáng, lạc quan. Lời ca thể hiện niềm mong ước của các em được sống trong một thế giới đầm ấm, yên vui và đầy tình thân ái. Bài hát có hình thức hai đoạn:

Đoạn 1: *Cho trời sáng lên … cùng cất tiếng cười.*
Cho trời sáng lên … vang bài ca yêu đời.

Đoạn 2: *Để làn mây … không thể nào xoá nhoà.*
Để làn mây … tràn ngập lòng ta.

Nghe và vận động theo nhịp điệu bài hát *Nụ cười*

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo nhịp

Hát theo các hình thức

Nối tiếp: Nhóm 1: *Cho trời sáng lên … ở khắp trời.*
Cho trời sáng lên … bão bùng.
Nhóm 2: *Nụ cười tươi ... ta cùng cất tiếng cười.*
Rừng âm u … bài ca yêu đời.

Hoà giọng: *Để làn mây … không thể nào xoá nhoà.*
Để làn mây … tràn ngập lòng ta.

Hát kết hợp vận động phụ hoạ và vận động cơ thể

Đoạn 1 – Vận động phụ hoạ

Đoạn 2 – Vận động cơ thể

Chia sẻ suy nghĩ của em về ý nghĩa của bài hát *Nụ cười.*

NGHE NHẠC

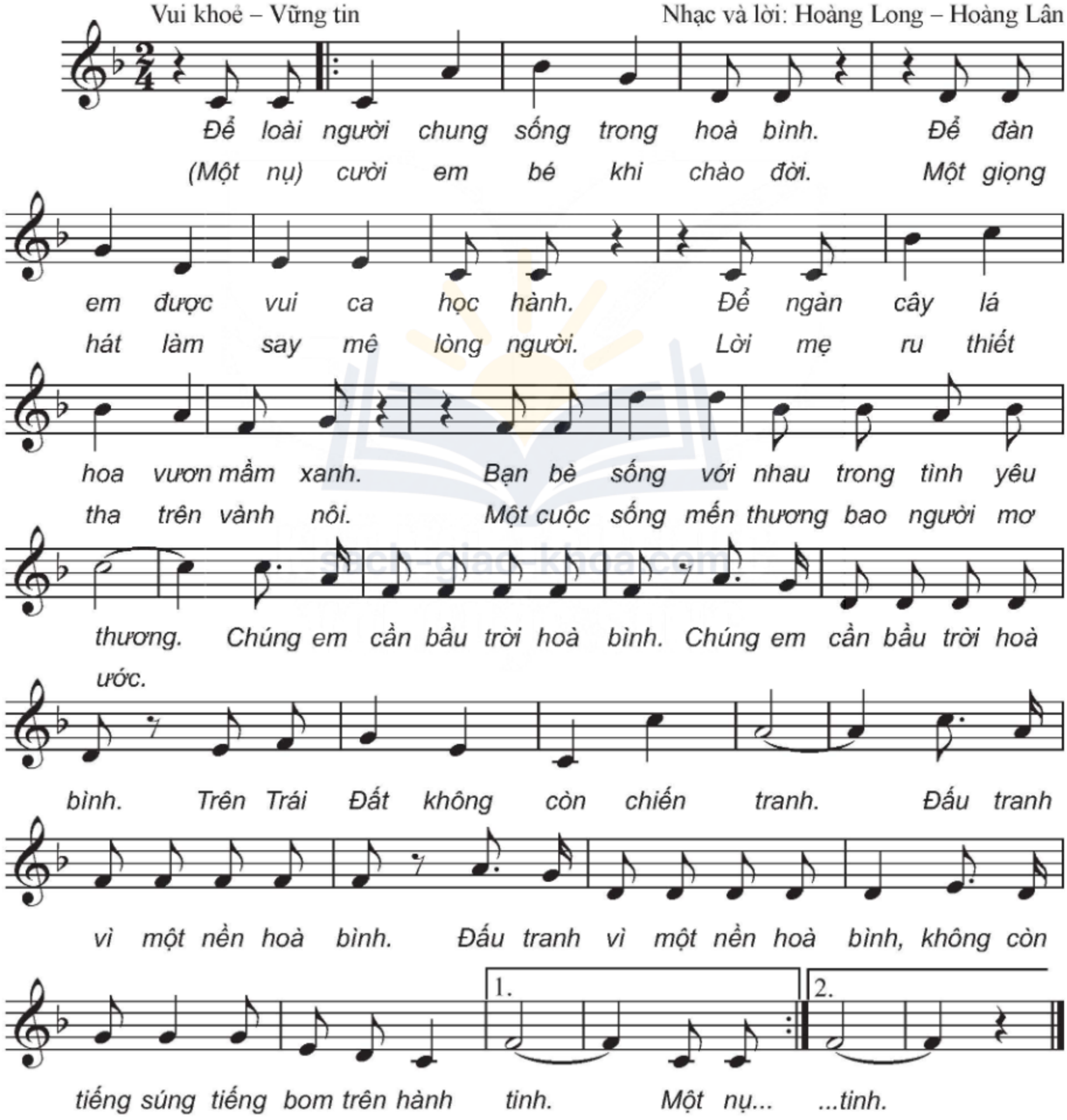
Nghe bài hát *Chúng em cần hoà bình*

Bài hát *Chúng em cần hoà bình* do hai nhạc sĩ Hoàng Long và Hoàng Lân sáng tác vào năm 1984 để hưởng ứng phong trào hoà bình của thiếu nhi thế giới. Giai điệu bài hát khoẻ khoắn, trong sáng, vui tươi. Lời ca thể hiện khát vọng của các em được sống trong hoà bình và tình yêu thương.

Chúng em cần hoà bình

Vui khoẻ – Vững tin

Nhạc và lời: Hoàng Long – Hoàng Lân

Nghe bài hát kết hợp gõ đệm hoặc vận động cơ thể phù hợp với nhịp điệu

BÀI 12

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Nhạc cụ: Thể hiện đúng cao độ nốt Pha thăng trong bài *Donna Donna* trên recorder hoặc trong bài *Deck the Halls* trên kèn phím.
- Thường thức âm nhạc: Nêu được một số đặc điểm của đàn đá, đàn đáy; cảm nhận và phân biệt được âm sắc của hai nhạc cụ; nhận biết được nhạc cụ khi nghe hoặc xem biểu diễn.

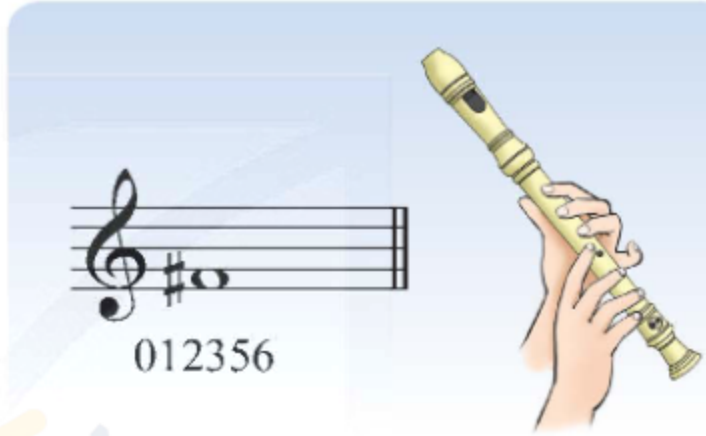
NHẠC CỤ

Recorder

1. Thế bấm nốt Pha thăng (F#)

– Tay trái: các ngón bấm kín từ lỗ 0, 1, 2, 3.

– Tay phải: ngón giữa bấm lỗ 5, ngón áp út bấm lỗ 6.

2. Thực hành

Donna Donna

(Trích)

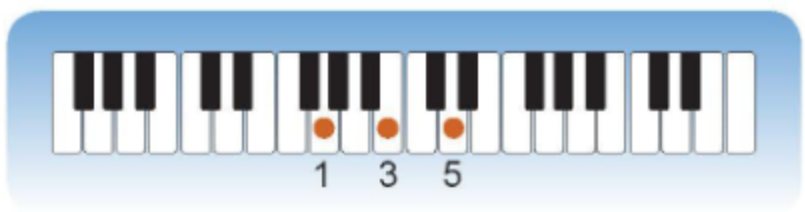
Hơi nhanh – Tha thiết

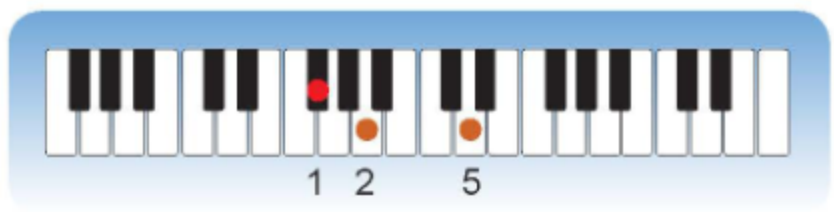
Nhạc: Tây Ban Nha

Kèn phím

1. Thực hành thế bấm hợp âm

2. Hoà tấu

Deck the Halls

(Trích)

Nhạc: Old Welsh Air
Chuyển soạn: Đặng Khánh Nhật

Vừa phải

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Đàn đá và đàn đáy

Nghe, cảm nhận âm sắc của đàn đá và đàn đáy

1. Tìm hiểu đàn đá

Đàn đá là một loại nhạc cụ cổ xưa nhất của Việt Nam. Đàn có cấu tạo đơn giản, được làm bằng các thanh đá có kích thước dài, ngắn, dày, mỏng khác nhau: thanh đá dài, dày thì tiếng trầm; thanh đá ngắn, mỏng thì tiếng thanh, cao.

Nghệ sĩ chơi đàn đá

Người chơi dùng búa gỗ gõ vào thanh đá để tạo ra âm thanh. Đàn có âm sắc trong sáng, vang xa. Ngày nay, đàn đá vẫn được sử dụng trong các hoạt động lễ hội của đồng bào Tây Nguyên (nay thuộc vùng Nam Trung Bộ).

2. Tìm hiểu đàn đáy

Đàn đáy là nhạc cụ dân tộc của người Việt. Thùng đàn được làm bằng gỗ, hình thang cân, đáy lớn nằm ở phía trên, đáy nhỏ nằm ở phía dưới. Đàn đáy có 3 dây bằng tơ mềm, người chơi dùng que tre hoặc miếng nhựa gảy lên dây đàn để tạo âm thanh.

Đàn đáy có âm sắc ấm áp, hơi đục, thường được kết hợp cùng với phách và trống chầu để đệm cho hát ca trù hoặc ngâm thơ. Ngày nay, đàn đáy đã được đưa vào hoà tấu cùng dàn nhạc dân tộc.

Đàn đáy

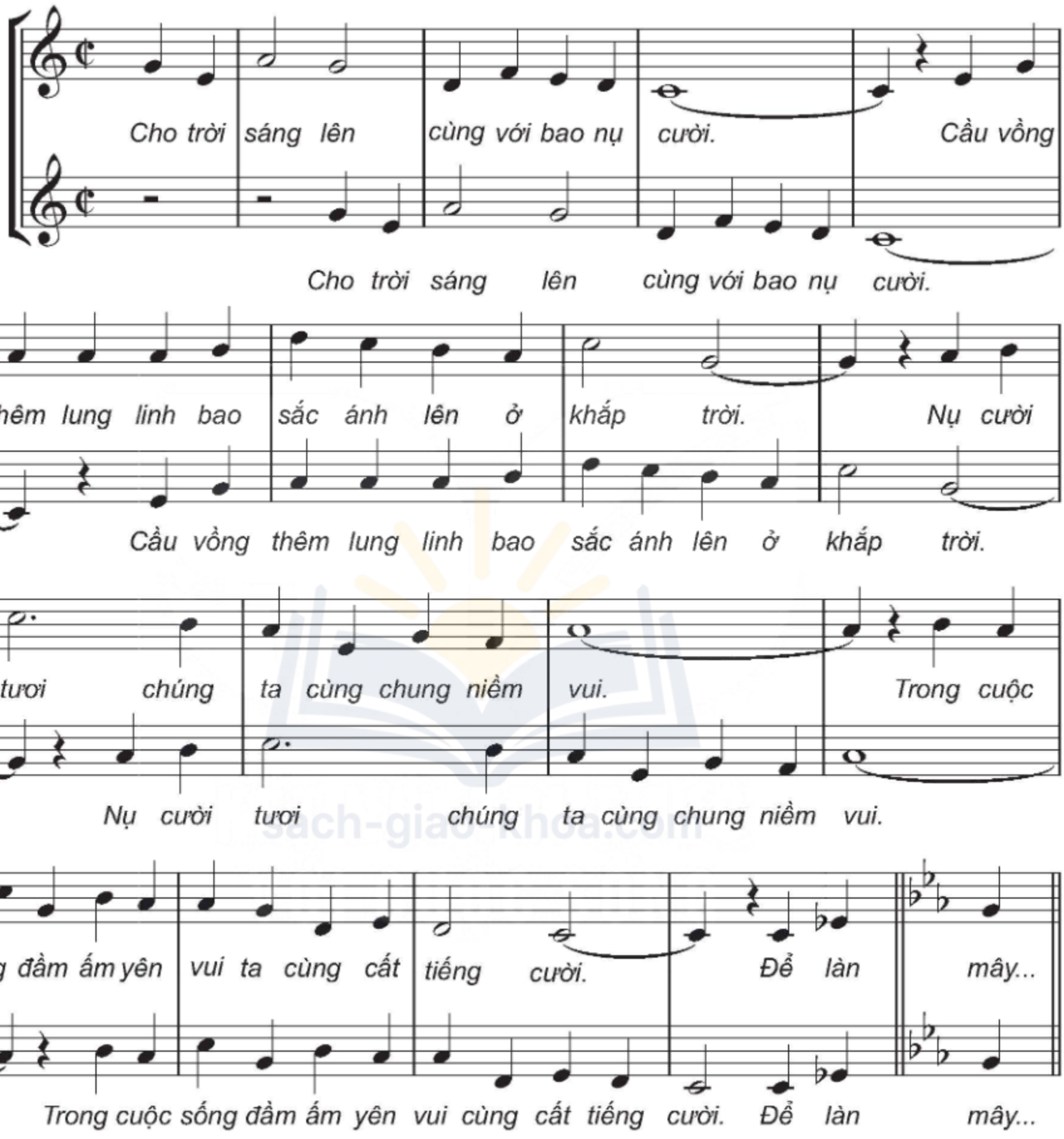
Đàn đáy đệm hát ca trù

– So sánh cách chơi, phân biệt âm sắc của đàn đá và đàn đáy.

– Sưu tầm một vài bản hoà tấu nhạc cụ dân tộc và chia sẻ với bạn.

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Thực hiện đoạn 1 bài *Nụ cười* theo hình thức hát đuổi

2. Biểu diễn bài *Deck the Halls* trên kèn phím ở những quãng 8 khác nhau hoặc bài *Donna Donna* trên sáo recorder

> *"Nói về hoà bình là không đủ. Bạn phải tin vào nó.*
> *Và tin vào hoà bình là không đủ. Bạn phải hành động vì nó."*
>
> *Franklin D. Roosevelt*

sách-giáo-khoa.com

CHỦ ĐỀ 7

ÂM NHẠC NƯỚC NGOÀI

Bài 13
- Hát: Bài hát *Donna Donna*
- Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Franz Peter Schubert và khúc nhạc *Serenade*

Bài 14
- Lí thuyết âm nhạc: Một số hợp âm của giọng Đô trưởng và giọng La thứ
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 4*

sach-giao-khoa.com

BÀI 13

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Donna Donna*; cảm nhận được sắc thái và tình cảm của bài hát; biết biểu lộ cảm xúc phù hợp với tính chất âm nhạc.
- Thường thức âm nhạc: Nêu được đôi nét về cuộc đời và thành tựu âm nhạc của nhạc sĩ Franz Peter Schubert; cảm nhận được tính chất âm nhạc của khúc nhạc *Serenade*.

HÁT

Donna Donna

Nhạc: S. Secunda

Hơi nhanh – Tha thiết

Lời Việt: Phạm Trọng Cầu

Nhớ lại chuyện ngày xưa, lúc còn đang tuổi thơ, những ngày sống trong ngôi nhà êm ấm. Tháng ngày đẹp như hoa, tiếng cười và câu ca, sao lòng vẫn mơ chân trời xa lạ. Có những lúc ước mơ thật nhiều, một ngày lớn khôn thôi. Ước muốn nuối phút giây êm đềm, gợi từng ước mơ xa. Có tiếc đó đã theo ta hoài dù trong tiếng mẹ ru đêm ngày.

Thế rồi một chiều kia, đã từ biệt mẹ cha, ta tựa cánh chim tung trời xa khuất. Những ngày dài qua mau, những mùa xuân bay cao, đã gợi nhớ bao kỉ niệm ban đầu. Có tiếc nuối tháng năm tươi đẹp tuổi thơ ấu vẫn không phai nhoà.

Don na Don na Don na Don na. Thuở nào lời mẹ hát trên nôi...

Những ngày xưa ấu thơ đâu rồi.

sách-giáo-khoa.com

Bài hát *Donna Donna* có giai điệu trữ tình, tha thiết; nội dung nói lên những cảm xúc về kỉ niệm của thời thơ ấu không thể nào quên trong mỗi con người.

Bài hát viết ở hình thức 3 đoạn:

Đoạn 1: *Nhớ lại … chân trời xa lạ.*
Thế rồi ... kỉ niệm ban đầu.

Đoạn 2: *Có những lúc … mẹ ru đêm ngày.*
Có tiếc nuối ... vẫn không phai nhoà.

Đoạn 3: *Donna … ấu thơ đâu rồi.*

Nghe và vận động phụ hoạ theo nhịp điệu bài hát đã học

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Nối tiếp: Nhóm 1: *Nhớ lại chuyện ngày xưa … chân trời xa lạ.*
Thế rồi một ngày kia … kỉ niệm ban đầu.
Nhóm 2: *Có những lúc … mẹ ru đêm ngày.*
Có tiếc nuối … vẫn không phai nhoà.

Hoà giọng: *Donna … ấu thơ đâu rồi.*

Hát kết hợp vận động phụ hoạ và gõ đệm theo tiết tấu

Đoạn 1 – Vận động phụ hoạ theo nhịp điệu

Đoạn 2 – Gõ đệm theo tiết tấu

Đoạn 3 – Gõ đệm theo tiết tấu

- Nêu cảm nhận của em sau khi học bài hát *Donna Donna*.
- Kể tên các bài hát của Chủ đề *Âm nhạc nước ngoài* đã được học ở lớp 6, lớp 7 và lớp 8.

Nhạc sĩ Franz Peter Schubert và khúc nhạc *Serenade*

1. Tìm hiểu về nhạc sĩ Franz Peter Schubert

F. Schubert (1797 – 1828) là nhạc sĩ người Áo, đại diện đầu tiên của trường phái âm nhạc lãng mạn Tây Âu. Trong cuộc đời ngắn ngủi, ông đã sáng tác rất nhiều thể loại âm nhạc, với 9 bản giao hưởng, trên 600 ca khúc và các bản sonata, nhạc kịch, tứ tấu, ngũ tấu, hợp xướng,...

Nhạc sĩ F. Schubert

Ngay từ nhỏ, F. Schubert đã có năng khiếu đặc biệt và am hiểu về âm nhạc. Ông có khả năng sáng tác nhạc từ rất sớm, khi còn là học sinh. Âm nhạc của F. Schubert giàu chất trữ tình, tràn đầy hơi thở cuộc sống, chân thực, trong sáng. Dù viết nhiều tác phẩm cho nhạc đàn, nhạc của F. Schubert vẫn thấm đượm tính ca khúc, giai điệu nhẹ nhàng, êm ái như có thể hát lên được.

Trong di sản âm nhạc lớn lao của F. Schubert, tổng số có tới trên một nghìn tác phẩm. Riêng về ca khúc chiếm số lượng lớn, trong đó có những tác phẩm liên ca khúc nổi tiếng như 2 liên ca khúc *Cô thợ xay xinh đẹp*, *Con đường mùa đông* và ca khúc *Cá hồi (Die Forelle)* sau đó được soạn thành một bản ngũ tấu cho 5 đàn. Hầu hết ca khúc của F. Schubert đều có phần đệm piano. Bản giao hưởng số 8 – giọng Si thứ, còn gọi là *Giao hưởng bỏ dở* (vì chỉ có 2 chương) là một tác phẩm viết cho dàn nhạc giao hưởng xuất sắc của F. Schubert. Ông là người có công nâng thể loại ca khúc lên ngang tầm với các thể loại nhạc đàn khác,...

Nhạc sĩ mất ngày 19 – 11 – 1828 tại Viên (Áo). Trên mộ của ông có dòng chữ: "Đây là nơi chôn cất một kho tàng âm nhạc phong phú, nhưng niềm hi vọng vẫn mãi rực sáng.".

2. Khúc nhạc *Serenade*

Serenade là khúc nhạc thứ tư trong quyển 1 thuộc tập nhạc *Bài ca thiên nga* của F. Schubert. Ông sáng tác tác phẩm này để tặng sinh nhật một thiếu nữ với những cảm xúc trong sáng, thơ mộng và chân thành.

Ở Việt Nam, *Serenade* được biết đến với tên *Khúc nhạc chiều*.

– Nêu cảm nhận sau khi nghe tác phẩm *Serenade*.

– Sưu tầm một vài tác phẩm của nhạc sĩ F. Schubert để chia sẻ ở phần Vận dụng – Sáng tạo.

BÀI 14

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Lí thuyết âm nhạc: Nhận biết được một số hợp âm của giọng Đô trưởng và giọng La thứ; biết vận dụng kiến thức đã học khi chơi nhạc cụ, tìm hiểu bản nhạc.
- Đọc nhạc: Đọc đúng cao độ gam La thứ; đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ và thể hiện đúng tính chất *Bài đọc nhạc số 4;* biết đọc nhạc kết hợp gõ đệm hoặc đánh nhịp.

LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

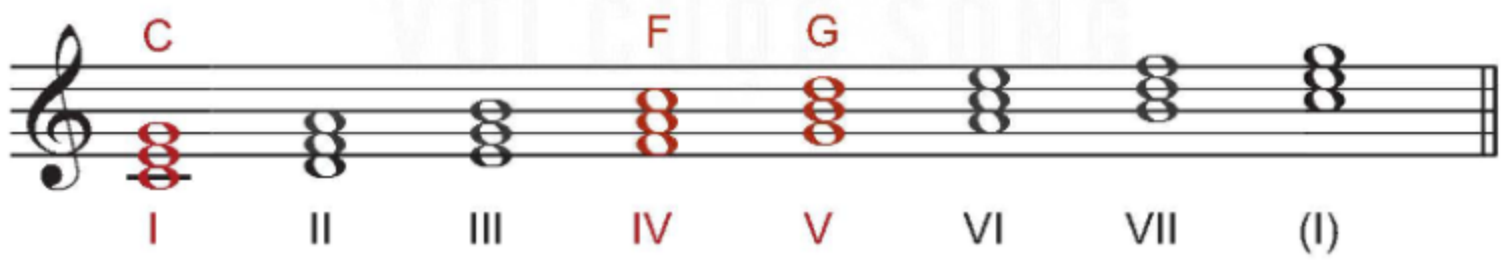
Một số hợp âm của giọng Đô trưởng và giọng La thứ

Nghe và cảm nhận màu sắc của hợp âm

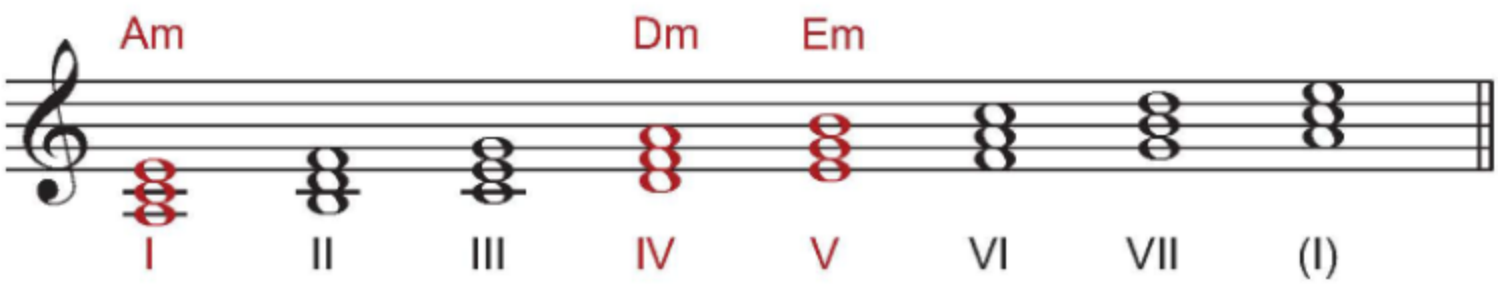
1. Một số hợp âm ba của giọng Đô trưởng

Trên mỗi bậc của giọng Đô trưởng có thể thành lập được một hợp âm ba; trong đó, các hợp âm ba trên bậc I, IV, V là quan trọng. Đó là hợp âm Đô trưởng, kí hiệu: C; Pha trưởng, kí hiệu: F; Son trưởng, kí hiệu: G.

2. Một số hợp âm ba của giọng La thứ

Trên mỗi bậc của giọng La thứ có thể thành lập được một hợp âm ba; trong đó, các hợp âm ba trên bậc I, IV, V là quan trọng. Đó là hợp âm La thứ, kí hiệu: Am; hợp âm Rê thứ, kí hiệu: Dm; hợp âm Mi thứ, kí hiệu: Em.

Luyện đọc các âm của hợp âm Đô trưởng và hợp âm La thứ (thực hiện theo nhóm)

ĐỌC NHẠC

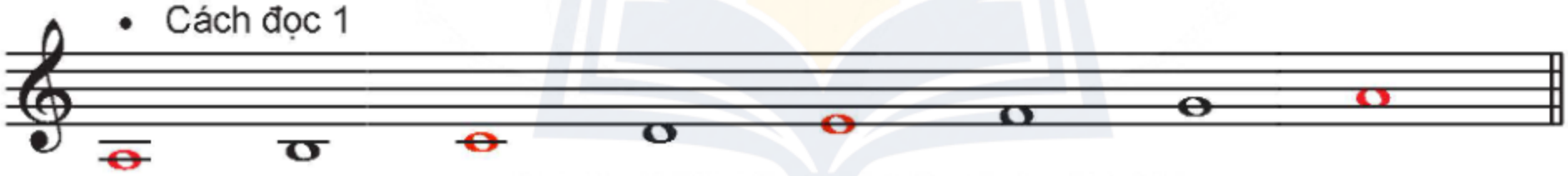
Bài đọc nhạc số 4

(Trích từ Bài hát cổ nước Pháp)

1. Đọc gam La thứ và trục của gam

- Cách đọc 1

- Cách đọc 2

2. Thực hiện tiết tấu

3. Đọc *Bài đọc nhạc số 4*

Đọc nhạc kết hợp với các hoạt động

1. Đọc nhạc kết hợp gõ đệm theo phách

2. Đọc nhạc kết hợp đánh nhịp $\frac{2}{4}$

sach-giao-khoa.com

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Biểu diễn bài hát *Donna Donna* bằng hình thức tự chọn

2. Trò chơi âm nhạc

Chia lớp thành 2 nhóm, thực hiện các bước sau:

- Xác định tên nốt của hợp âm ba trên bậc I, bậc IV, bậc V trong giọng Đô trưởng
- Xác định tên nốt của hợp âm ba trên bậc I, bậc IV, bậc V trong giọng La thứ
- Hoà giọng 3 nốt nhạc của mỗi hợp âm

Hoà giọng các hợp âm trên bậc I, bậc IV, bậc V của giọng Đô trưởng

Hoà giọng các hợp âm trên bậc I, bậc IV, bậc V của giọng La thứ

3. Chia sẻ với bạn một số tác phẩm của nhạc sĩ F. Schubert mà em sưu tầm được

"Nhiệm vụ cao quý của âm nhạc là chiếu sáng vào nơi sâu thẳm trong trái tim mỗi con người."

Robert Schumann

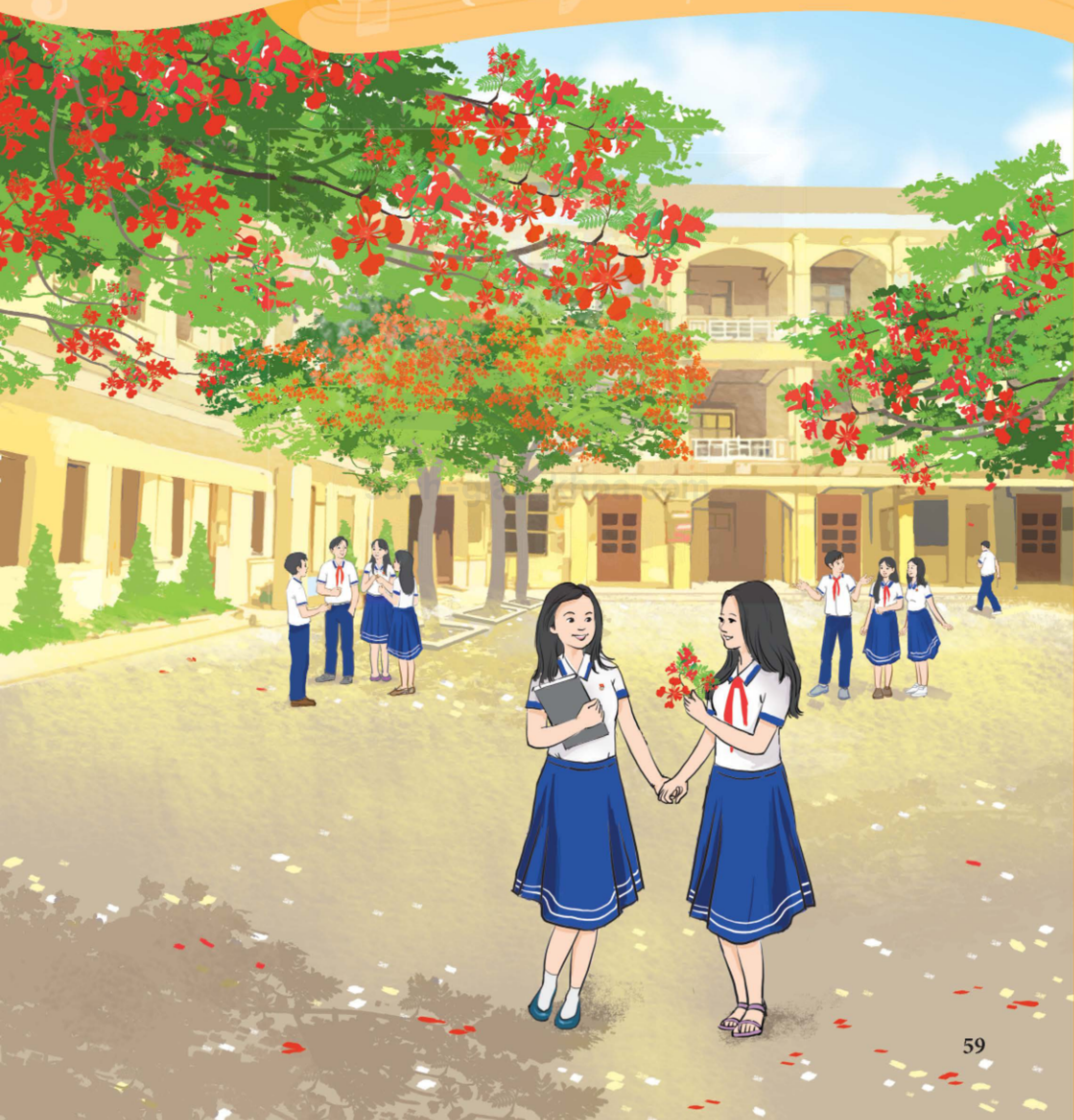
CHỦ ĐỀ 8

MỘT THỜI ĐỂ NHỚ

Bài 15 • Hát: Bài hát *Một thời để nhớ*

• Nghe nhạc: Bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng*

Bài 16 • Nhạc cụ: Recorder hoặc kèn phím

BÀI 15

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Hát: Hát đúng cao độ, trường độ, sắc thái và lời ca bài hát *Một thời để nhớ*; biết dàn dựng và biểu diễn bài hát ở trong và ngoài nhà trường.
- Nghe nhạc: Nghe, cảm nhận, biết biểu lộ cảm xúc khi nghe bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng*.

HÁT

Một thời để nhớ

Vừa phải — Nhạc và lời: Nguyễn Văn Hiên

sách-giáo-khoa.com

Bài hát *Một thời để nhớ* có giai điệu trong trẻo, lời ca như một lời tâm sự về nỗi nhớ trường lớp, nhớ thầy cô, bạn bè. Bài hát mang dáng dấp hình thức 3 đoạn:

Đoạn 1: *Hỡi cánh chim ... ai nhớ ai!*

Đoạn 2: *Về thăm trường … bao ước mơ.*

Đoạn 3: *Hỡi cánh chim ... ai nhớ ai!*

Nghe, vận động theo nhịp điệu 1 bài hát về đề tài thầy cô và mái trường

Học hát từng câu kết hợp vỗ tay theo phách

Hát theo các hình thức

Nối tiếp:

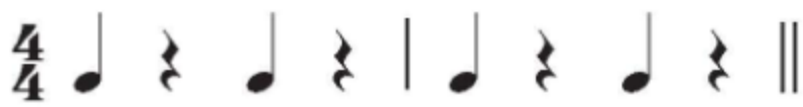
Nhóm 1: *Hỡi cánh chim bay … Ai có nhớ?*

Nhóm 2: *Những bóng cây xanh … ai nhớ ai!*

Hoà giọng: *Về thăm trường xưa … ai nhớ ai!*

Hát kết hợp vận động cơ thể hoặc gõ đệm

Âm hình 1 – Đoạn 1, Đoạn 3

Âm hình 2 – Đoạn 2

Bài hát *Một thời để nhớ* gợi cho em suy nghĩ gì về những năm tháng học tập dưới mái trường?

sách-giáo-khoa.com

NGHE NHẠC

Nghe bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng*

Bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng* có tính chất âm nhạc trữ tình, trong sáng. Lời bài hát giàu hình tượng, thể hiện cảm xúc về người thầy qua những tháng năm miệt mài với công việc dạy học, dìu dắt các thế hệ học sinh đến bến bờ tươi đẹp của cuộc sống.

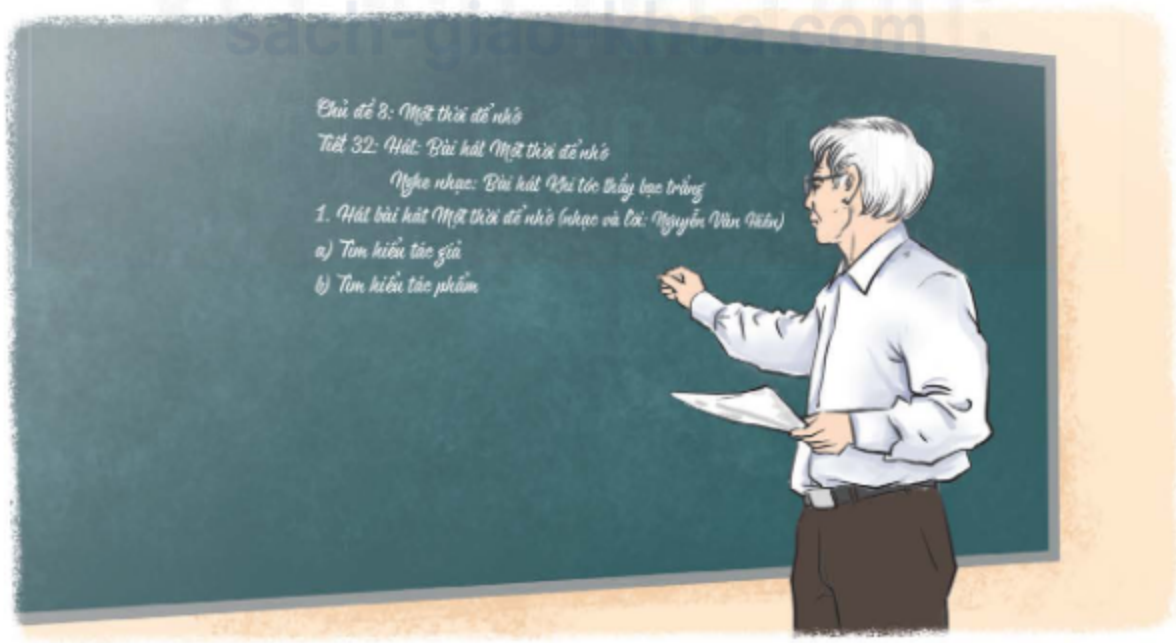
Khi tóc thầy bạc trắng

(Trích)

Nhẹ nhàng – Đằm thắm

Nhạc và lời: Trần Đức

Nghe, cảm nhận và đánh nhịp $\frac{4}{4}$ theo bài hát *Khi tóc thầy bạc trắng*

Chia sẻ với bạn và người thân những kỉ niệm đẹp về thầy, cô giáo đã để lại ấn tượng trong em.

BÀI 16

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Nhạc cụ: Thể hiện đúng cao độ, trường độ trích đoạn bài *Tháng năm học trò* trên recorder hoặc kèn phím.

NHẠC CỤ

Recorder

Thực hiện thổi nốt Pha thăng và Si giáng

1. Thực hiện mẫu âm

Mẫu âm 1 Mẫu âm 2 Mẫu âm 3

2. Thực hành

Tháng năm học trò

(Trích)

Vui tươi – Trong sáng Nhạc: Nguyễn Đức Trung

Luyện tập bài *Tháng năm học trò* theo nhóm

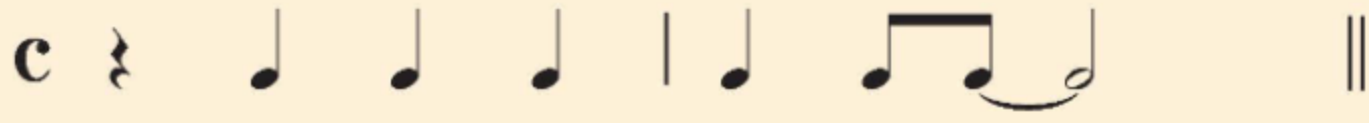
Kèn phím

Luyện thổi các âm sau

1. Thực hiện tiết tấu

Âm hình 1

Âm hình 2

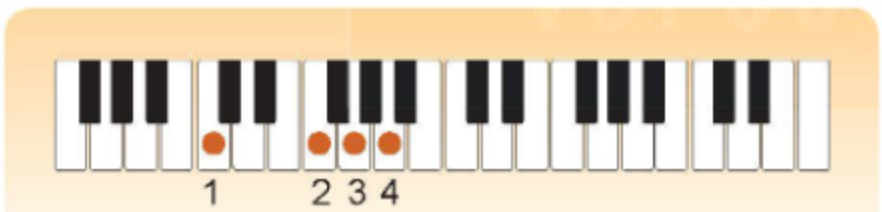
2. Thực hiện mẫu âm

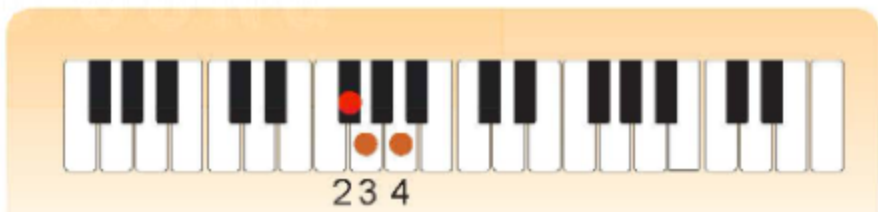
Mẫu âm 1:

Mẫu âm 2:

tủ sách giáo khoa .com

3. Thực hành

Tháng năm học trò

(Trích)

Nhạc: Nguyễn Đức Trung

Soạn bè: Trần Bảo Lân

Vui tươi – Trong sáng

Kèn phím I

Kèn phím II

sach-giao-khoa.com

VẬN DỤNG – SÁNG TẠO

1. Hát bài *Một thời để nhớ* theo hình thức hát bè

Tập riêng các câu có bè: *Những tháng năm … bao ước mơ.*

Ghép cả bài có bè.

Một thời để nhớ

Nhạc và lời: Nguyễn Văn Hiên
Soạn bè: Trần Bảo Lân

2. Trình diễn bài hát *Một thời để nhớ* với các hình thức khác nhau để tham gia vào chương trình văn nghệ với chủ đề *Chia tay mái trường*.

"Tuổi hồng bừng sáng rực rỡ trên vai.
Khoảng trời mộng ước đẹp dáng tương lai."

Trương Quang Lục

GIẢI THÍCH MỘT SỐ THUẬT NGỮ VÀ KHÁI NIỆM ÂM NHẠC

Thuật ngữ	Giải thích	Trang*
Serenade	Một thể loại nhạc đàn có quy mô nhỏ, mang tính chất du dương, nhẹ nhàng, thường được trình diễn vào buổi chiều hoặc buổi tối.	54
Tứ tấu, ngũ tấu	Những thể loại âm nhạc thường được biểu diễn trong phòng hoà nhạc nhỏ với bốn, năm nhạc cụ. Từ thế kỉ XVIII, trong nền âm nhạc của châu Âu, các thể loại hoà tấu này được sử dụng rộng rãi.	54
Tầm cữ giọng	Khoảng cách về cao độ từ âm thấp nhất đến âm cao nhất của người hát có thể đạt được.	26

** Trang sách có thuật ngữ xuất hiện lần đầu.*

Kết nối tri thức
với cuộc sống

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn các tác giả có tác phẩm, tư liệu được sử dụng, trích dẫn trong cuốn sách này.

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Chủ tịch Hội đồng thành viên – Tổng Giám đốc NGUYỄN TIẾN THANH

Chịu trách nhiệm nội dung:
Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Biên tập lần đầu và tái bản: NÔNG THỊ HUỆ – NGUYỄN THỊ THẮM
Biên tập mĩ thuật: ĐINH THUỲ LINH
Thiết kế sách: BÙI THỊ VÂN TRANG
Trình bày bìa: NGUYỄN BÍCH LA – PHÙNG DUY TÙNG
Minh hoạ: PHÙNG DUY TÙNG
Sửa bản in: NÔNG THỊ HUỆ – NGUYỄN THỊ THẮM – VŨ THANH THUỶ
Chế bản: CÔNG TY CỔ PHẦN ĐẦU TƯ VÀ PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC HÀ NỘI

sach-giao-khoa.com

Bản quyền © (2024) thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Xuất bản phẩm đã đăng kí quyền tác giả. Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyển thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

ÂM NHẠC 9
Mã số: G3HH9R002a26
In .....bản, (QĐ .....) khổ 19 x 26.5cm
Đơn vị in: ..... địa chỉ .....
Số ĐKXB: 7-2026/CXBIPH/257-09/GD
Số QĐXB: .....
In xong và nộp lưu chiểu quý ... năm 20....
Mã số ISBN: 978-604-0-39369-2

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

BỘ SÁCH GIÁO KHOA LỚP 9 – KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG

1. Ngữ văn 9, tập một
2. Ngữ văn 9, tập hai
3. Toán 9, tập một
4. Toán 9, tập hai
5. Khoa học tự nhiên 9
6. Công nghệ 9
   Định hướng nghề nghiệp
7. Công nghệ 9
   Trải nghiệm nghề nghiệp
   Mô đun Lắp đặt mạng điện trong nhà
8. Công nghệ 9
   Trải nghiệm nghề nghiệp
   Mô đun Trồng cây ăn quả
9. Công nghệ 9
   Trải nghiệm nghề nghiệp
   Mô đun Chế biến thực phẩm
10. Lịch sử và Địa lí 9
11. Mĩ thuật 9
12. Âm nhạc 9
13. Giáo dục công dân 9
14. Tin học 9
15. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp 9
16. Giáo dục thể chất 9
17. Tiếng Anh 9 – Global Success – SHS

Website: https://www.nxbgd.vn

KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG

ISBN 978-604-0-39369-2

9 786040 393692

Giá: 7.900 đ